

weekly.meest.com

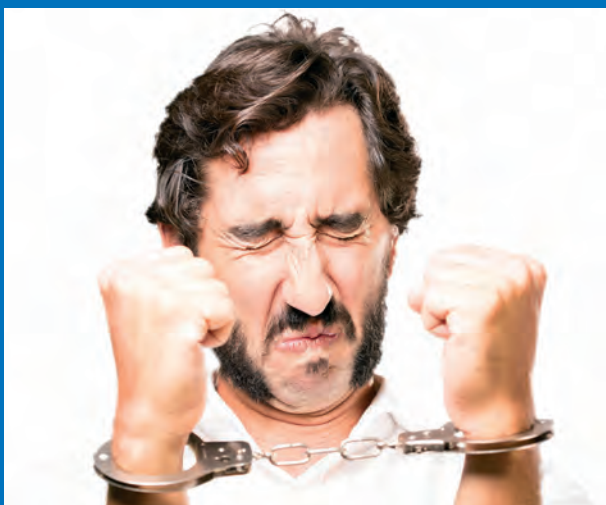
MeestWeekly

КОРОЛЬ У ВАШИНГТОНІ

Чарльз III у Сполучених Штатах підтримав Україну

Читайте с. 4

ЦЕ ВАМ НЕ ГОЛІВУД!

Чому в Україні частішають резонансні злочини

с. 9

БЕЗ ПРАВА ГОЛОСУ ТА ГРОШЕЙ

Що означає для України «полегшене» членство в ЄС

с. 13

Over \$2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

215-302-9292

■ Євген Клен

Минулого тижня відбувся державний візит Чарльза III, короля Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, до США, який тривав чотири дні та став першим офіційним візитом британського монарха до Сполучених Штатів із 2007 року.

Його і королеву Камілли в Білому домі вітали Дональд і Меланія Трамп. Чоловіки потиснули навзаєм руки, а жінки поцілувалися в обидві щоки. Потім стали для фотографування. Й офіційний акаунт Білого дому в соціальній мережі X оприлюднив фото з цієї зустрічі, супроводивши його підписом «Два королі». Цей коментар спричинив хвилю обговорень, адже Трампа не вперше публічно асоціюють із монархом. Зокрема, у жовтні торік віцепрезидент Джей Ді Венс оприлюднив відео, створене за допомогою штучного інтелекту, де Трамп поставив у вигляді короля. Це відео було опубліковане на тлі масових протестів у Сполучених Штатах. Одним із таких рухів став No Kings, започаткований 14 червня 2025-го, у день народження Трампа.

Перемовини відбувалися без камер через ризик публічного конфлікту. Британські чиновники наполягли на закритому форматі зустрічі, адже боялися, що Дональд Трамп почне публічно критикувати дії короля Чарльза, як зробив це торік в Овальному кабінеті під час зустрічі з Володимиром Зеленським. А The New York Post написала, що американський лідер сказав британському монарху, що Путін знищить усе населення Землі, «якщо зробить те, що мені сказав: він дуже хоче війни».

Під час виступу в Конгресі США високий гість закликав до рішучої підтримки України. Він наголосив, що світ має проявити «непохитну рішучість» для захисту українців. А також нагадав, що після терактів 11 вересня 2001 року НАТО

КОРОЛЬ У ВАШИНГТОНІ

Чарльз III у Сполучених Штатах підтримав Україну

вперше активувало ст. 5, а Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй діяла єдино. За його словами, союзники вже не раз об'єднувалися перед глобальними викликами — під час світових воєн, «холодної війни» й операцій в Афганістані, а зараз потрібна така ж єдність заради України.

Politico вважає, що таким чином Чарльз III фактично кинув виклик політиці президента Трампа. Він зазначив, що союз США та Великої Британії залишається ключовим для глобальної безпеки, а також акцентував на важливості НАТО як основи колективної оборони й закликав не піддаватися ізоляціоністським настроям.

Окремо король згадав принцип стримувань і противаг влади, відсилаючи до історичних документів до кшталт «Великої хартії вольностей», що також сприйняли як натяк на дискусію щодо розширення повноважень президента США.

Попри дипломатичний тон виступ монарха різко контрастував із підходами адміністрації Трампа до союзників, України та кліматичної політики. Він згадав про єдність демократичних країн і необхідність спільно протистояти глобальним викликам, підкресливши «унікальність» трансатлантичного союзу. Промову зустріли оплесками представники обох партій у Конгресі, що стало одним із ключових моментів державного візиту британського монарха до Сполучених Штатів.

Чарльз III також нагадав слова Трампа про те, що «якби не США, то країни Європи розмовляли б німецькою». Знайшов доволі влучну відповідь: «Якби не ми, ви б розмовляли французькою». На що Еммануель Макрон, президент Франції, потім зауважив: «Було б непогано». Король покепкував зі змін у Східному крилі Білого дому, яке Трамп повністю зруй-

нував, аби зробити бальну залу. За вечерею в Білому домі він сказав його главі: «Я помітив ваші зміни у Східному крилі. Мушу сказати, що й ми, британці, по-своєму скромно намагалися оновити Білий дім 1814-го». Нагадаємо, що того року британці спалили Білий дім. А ще монарх подарував Трампу дзвін з уже утилізованого британського підводного човна. «Подзвоніть у нього, якщо ми знадобимося», — сказав він.

А господар Овального кабінету поділився, що позаздрив промові, яку британський король виголосив перед американським Конгресом. Відтак заявив про скасування мит і обмежень на торгівлю віскі та бурбоном задля співпраці між Шотландією та штатом Кентуккі. «На честь короля та королеви Сполученого Королівства, які щойно покинули Білий дім і незабаром вирушать назад до своєї чудової країни, я скакую мита й

ДО СЛОВА

Глава Білого дому також заявив, що, крім скорочення військової присутності в Німеччині, розглядає можливість виведення американських військ з Італії та Іспанії. Він жорстко розкритикував союзників по НАТО за те, що не відправили свої військово-морські сили для допомоги у відкритті Ормузької протоки. «Італія нам ніяк не допомогла, а Іспанія була жахливою, абсолютно жахливою», — стверджував Трамп. Згідно з даними Міністерства оборони США, станом на грудень 2025 року на закордонних базах у Європі перебувало трохи більше як 68 тис. американських військово-службовців. Понад половину — близько 36,4 тис. — у Німеччині.

обмеження на віскі, — оголосив він. — Це давно хочуть зробити, бо між країнами вже відбувається активна торгівля, особливо дерев'яними діжками для витримання віскі». Трамп також відзначив, що королівське подружжя змусило його зробити те, що ніхто інший не зміг зробити, навіть майже не благаючи. І додав, що для нього було великою честю приймати їх обох у США.

Зеленський висловив подяку королю Великої Британії за публічну підтримку України, озвучену під час виступу в Конгресі США: «Дякую Його Величності королю Чарльзу III, королівській родині, Сполученому Королівству й усім відважним американцям за цей чіткий заклик до єдності на підтримку України по обидва боки Атлантики. Саме це потрібно для досягнення гідного і тривалого миру в Україні й усій Європі. Народ України глибоко вдячний за всю підтримку з боку Великої Британії та США. Дякую».

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation. The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірною.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/пів року.

Please, pay your subscription to:
Чeki й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, UNIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

■ Петро Йосип

Російська Федерація (РФ) зараз намагається тиснути на всі ділянки фронту. Ворожі диверсійно-розвідувальні групи готуються до прориву українського кордону на Чернігівщині та Сумщині. Там рашисти накопичили близько 200 військових. Тож українці будують нову лінію оборони від Київського водосховища до Сум.

«Це для того, щоб не було несподіванки, супротивник не міг із цього боку загрозувати нашій державі, тим більше — створювати так звану буферну зону, впливати на нашу територію і відтіснити нас від державного кордону», — пояснив Василь Сиротенко, начальник інженерних військ Сил підтримки Збройних сил України (ЗСУ).

НЕЛЮДИ-ЛЮДОЇДИ

На Покровському напрямку російські загарбники вже не евакуюють своїх поранених, а залишають їх на позиціях. Про це свідчить розмова, яку перехопило Головне управління розвідки (ГУР) Міністерства оборони України. Ідеться про розмову двох військовослужбовців 439-го мотострілецького полку 30-ї окремої мотострілецької бригади 2-ї армії РФ. «Цей 300-й теж, ледь живий у мене лежить, увесь мокрий, увесь змерз, я йому пончо дав, укутав трохи», — каже один окупант.

Про евакуацію навіть не йдеться — лише настанова командира «не вимикатися». «Це і є реальна картина «другої армії світу»: поранені бійці, яких не евакуюють», — констатували в ГУР і наголосили, що подібні рішення командування — неодмінна смерть на полі бою. Тож російських військових закликають здаватися в полон.

Крім того, в армії РФ зафіксували випадки канібалізму, написала британська The Sunday Times. Мова про щонайменше п'ять випадків, коли, за твердженнями джерел видання, військовослужбовці їли людей.

Журналісти проаналізували деякі зображення за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення для їхньої верифікації та дійшли висновку, що ті не були штучно створені чи змінені. В одному з епізодів описують інцидент під Мирноградом Доне-

МЛЯВІ М'ЯЗИ

Путін не бачить невдач свого війська і мріє про нові «перемоги»

цької області. За даними неназваного офіцера, російський військовий із позивним Хромой убив двох солдатів і намагався з'їсти частину тіла одного з них. Після цього його ліквідували під час інциденту з іншими військовими.

Аудіозаписи також містять згадки про схожі інциденти. В одному з них військовий скаржився командирі на солдата, який, за його словами, їв людське м'ясо. Окремо поінформували про наказ одного з командирів, у якому серед заборон згадувався і канібалізм. «Тривалі наступальні операції, такі як вторгнення РФ до України, вимагають постійного потоку рекрутів на передову, а їх нема чим годувати», — прокоментував Вікрам Міттал, американський військовий аналітик.

Своєю чергою Олександр Сирський, головнокомандувач ЗСУ, повідомив, що Москва вже відчуває нестачу ракет, через що її протиповітряна оборона втрачає спроможність відбивати атаки безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Він також розповів, що сили оборони України роблять ставку на виважене планування, інноваційні рішення та ефективно застосування наявних засобів ураження. У результаті супротивник зазнає втрат, що перевищують його можливості з доукомплектування підрозділів.

ДИКТАТОР НЕ ЗАСПОКОЇТЬСЯ

Водночас європейські чиновники та військові попереджають, що Москва може атакувати країну НАТО вже найближчим часом. Politico вказала на критичні вразливості в обороні Альянсу, які виявила війна США в Ірані.

Сполучені Штати витратили близько половини всього свого запасу критично важливих ракет для зенітно-ракетних комплексів Patriot, тоді як французькі чиновники попереджали про нестачу ракет Aster і Mica вже в перші два тижні війни. Тож якщо США продовжать перемикаючи свою увагу на Індо-Тихо-

океанський регіон, значну частину ресурсів виведуть із Європи і їх залишиться занадто мало.

За словами Джастіна Бронка, старшого наукового співробітника Королівського інституту об'єднаних служб, з огляду на те, що Москва виробляє від 6 тис. до 7 тис. односторонніх ударних БПЛА на місяць, союзники по НАТО залишаться без високоефективних зенітних ракет уже протягом кількох тижнів.

Це створює гостру потребу в доступніших перехоплювачах класу «повітря—повітря». Експерт вважає, що НАТО необхідно зосередитися на дешевших альтернативах Patriot,

«Сили оборони України роблять ставку на виважене планування, інноваційні рішення та ефективно застосування наявних засобів ураження»

як-от керована лазером ракета AGR-20, і розвивати пасивну оборону, прирізом, укріплені бетонні ангари для літаків.

«Здатність Ірану продовжувати атакувати сусідні держави Перської затоки ракетами та безпілотниками, попри повітряну кампанію США, демонструє очевидні обмеження в очікуваннях, що можна змусити країну підкоритися бомбардуваннями за допомогою звичайних літаків», — заявив Пітер Веземан, старший науковий співробітник Стокгольмського міжнародного інституту досліджень проблем миру.

У відповідь НАТО має переосмислити концепцію переваги в повітрі та шукати креативні рішення для стримування РФ, такі як прискорення інвестицій у високоточні ударні засоби великої дальності, здатні вражати московське виробництво БПЛА та військові об'єкти в глибині країни. «Якщо зуміємо досягти переваги в повітрі над спірним районом, то навіть Європа самотужки зможе завдати нищівного

удару по російських військах на полі бою», — зазначив Бронк.

Найнаочніший приклад — Велика Британія. Після трьох тижнів підготовки до розгортання свого есмінця HMS Dragon у Середземному морі корабель відправили назад у порт через технічну несправність. «Із 2022 року ми зосереджувалися на сухопутних військах, а тепер раптом помічаємо, що боєготовність флоту в рамках НАТО вкрай низька», — поділився Ед Арнольд, колишній представник Сполученого Королівства при НАТО.

«При цьому в будь-якому конфлікті з Москвою військово-морський флот відіграватиме важливу роль у пошуку підводних човнів поблизу північної частини Кольського півострова РФ і нейтралізації кораблів, оснащених крилатими ракетами великої дальності «Калібр», — зауважив Сідхарт Каушал, експерт RUSI з морської безпеки.

Війна також поглибила розбіжності всередині НАТО — Європа проігнорувала вимоги Дональда Трампа щодо військової підтримки, що спонукало Вашингтон розробити варіанти відповідних заходів. Ризик полягає в тому, що американці можуть сказати: «Цього разу не будемо втручатися», або заявити лише про обмежене розгортання військ у разі вторгнення Москви.

ВАРТО НАЧУВАТИСЯ

«Відтак європейські столиці мають прийняти той самий «транзакційний підхід», що й Трамп, — заявив Андерс Фог Расмуссен, колишній генеральний секретар НАТО. — Вони повинні чітко пов'язати свою підтримку відкриття Ормузької протоки із зобов'язаннями Вашингтона перед НАТО».

А за словами Джастіна Бронка, Альянс мусить тепер працювати над створенням поясу засобів протидії БПЛА ближче до кордону РФ як першої лінії оборони. НАТО також могло б зробити більше для інтенсифікації своїх промислових зв'язків з Україною, у т. ч. збільшити

фінансування програми UNITE-Brave. «Україна виступає як постачальника безпеки», — підкреслив один дипломат НАТО.

Та Дональд Туск, прем'єр-міністр Польщі, уже й не сумнівається, що РФ може напасти на країну НАТО в короткотривалій перспективі. На його думку, це питання місяців, а не років. А Джузеппе Кава Драґоне, адмірал НАТО, попередив, що Москва прагне повернути всі території, які були в СРСР, тому загроза вторгнення існує не лише для країн Балтії.

Тим часом Володимир Зеленський зазнав критики з боку естонських політиків після своїх заяв про можливу підготовку РФ до нападу на країни Балтії. У Таллінні вважають, що такі оцінки не підтверджують інформація розвідки, також вони можуть впливати на взаємодію союзників. «Такі висловлювання, по-перше, не відповідають нашим розвідданим і нашій оцінці загроз. Ми не бачимо, щоб Росія концентрувала свої війська або взагалі якимось чином готувалася у військовому плані до нападу на НАТО чи країни Балтії — радше навпаки», — стверджував Маргус Тсахкна, міністр закордонних справ Естонії. За його словами, подібні заяви союзників не сприяють співпраці, хоча Естонія визнає, що Україна не раз попереджала про потенційні ризики розширення агресії РФ.

Марко Мікхельсон, голова комітету із закордонних справ парламенту Естонії, також розкритикував публічний характер таких заяв. «Це, звісно, неприємно і, безумовно, підживлює російський наратив про те, що «ми — сторона, яка перемогла», — сказав він. Депутат додав, що в разі серйозних загроз подібні оцінки мають обговорювати союзники напругу, а не через медіа, оскільки публічні заяви можуть залишатися на рівні спекуляцій. Крім того, він відмітив, що заяви про можливе невиконання ст. 5 НАТО можуть підривати довіру до Альянсу.

Натомість Мартін Хельме, лідер консервативної естонської партії EKRE, припустив, що риторика Зеленського може бути спрямована на посилення підтримки з боку партнерів. За його словами, постійне нагнітання загроз може втрачати ефективність і перетворюватися на політичні заяви без практичного результату.

■ Євген Клен

Сьогодні більшість зброї, яку Україна використовує для різних видів операцій, виробляється в Україні. Про це заявив Володимир Зеленський.

«Український виробник зброї зараз є найкращим і перевершити наше комплексне рішення наразі не змогла ще жодна країна, — зазначив своєю чергою Сергій Кузан, голова Українського центру безпеки та співпраці. — Та я не думаю, що взагалі якась продукція, особливо високотехнологічна, може бути повністю локалізована будь-якою країною. Адже елементна база тепер настільки широка, що жодна країна не має повністю цього циклу. І Україна тут не є винятком».

Є СВОЄ

Проте Україна йде найкращим та найправильнішим шляхом. Мова про максимальне спрощення зброї, максимальну простоту у виготовленні та масштабуванні. Експерт наголосив, що, попри те, що американська зброя технологічніша і її більше, країни Перської затоки віддали перевагу саме українському комплексному рішення. «Те, що зробили сотні наших виробників в умовах війни й тотального дефіциту на все — щось неймовірне у світі. Це абсолютно новий тип виготовлення зброї», — зауважив він.

А також додав, що йдеться не лише про технологічні рішення, а й про комплекс, де вони поєднані зі системою, яку застосовують українські сили оборони, що передбачає знання, присутність фахівців і відбудову української системи протиповітряної оборони (ППО), яка захищає від дронів і крилатих ракет. «Цей симбіоз держави, силового блоку й інноваторів, українських виробників, дав унікальний результат. Таке комплексне рішення затребуване сьогодні в абсолютно всіх війнах і перевершити його не змогла поки що жодна інша країна», — сказав Кузан.

А Євген Хмара, виконавчач об'язків голови Служби безпеки України (СБУ), відмітив, що українські зброярі — частина унікальних спецоперацій СБУ. Вони створюють унікальну зброю, яку служба щодня застосовує асиметрично та неочікувано для ворога,

НАЙКРАЩИЙ ШЛЯХ

Україна сама розробляє для себе зброю і з партнерами співпрацює

завдаючи максимальних утрат. «Про операції СБУ вже пишуть у підручниках спецслужб світу», — відзначив він і повідомив, що з 2022 року СБУ уразила 2 269 танків, 4 104 бойові броньовані машини, 4 587 артилерійських систем, 355 реактивних систем залпового вогню, а також 725 засобів ППО.

СМЕРТОНОСНІ «ПТАШКИ»

Тож в американському Інституті вивчення війни констатували, що українські війська досягли переваги над російськими у використанні безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Це сприяє зупинці російського просування та українським контрастам. Успіхи Збройних сил України не могли не помітити в Кремлі. «Україна значно посилила свою ударну кампанію середньої дальності проти ро-

сійської логістики, військової техніки та живої сили від кінця 2025-го й особливо на початку 2026 року, що перешкоджало просуванню Російської Федерації (РФ) по всьому театру бойових дій і, ймовірно, також заважає цьогорічному весняно-літньому наступу ворога», — вказали аналітики.

Навіть російські пропагандисти визнають, що Україна досягає успіхів у своїх зусиллях із повітряного придушення на полі бою за допомогою БПЛА й інших технологічних адаптацій. Кремль негласно визнає перевагу України в операціях БПЛА на полі бою і у виробництві оборонно-промислової бази. Один російський мілблогер повідомив, що Андрій Белоусов, міністр оборони РФ, заявив Путіну, що Україна має значну технологічну перевагу на передовій.

Він також назвав ситуацію критичною для російських сил, оскільки Україна

має як чисельну перевагу в БПЛА, так і розробила нове «покоління обладнання». Адже Україна використовує складніші системи, яким російські сили значною мірою не готові проти-

ректор і засновник компанії. За його словами, Zeus розробили з урахуванням досвіду повномасштабної війни між РФ та Україною. У сучасних бойових умовах ключову роль відіграють вартість, можливість масового виробництва та гнучкість застосування високоточних боеприпасів.

Zeus — це програмно-конфігурована модульна система керованої зброї вартістю близько 50 тис. USD за одиницю. Її можна виробляти в кількості понад 10 тис. на рік. При цьому система суттєво дешевша за традиційні протитанкові комплекси, як-от Javelin, які не проектували для встановлення на БПЛА. Модульна конструкція ракети дозволяє адаптувати її під різні пускові платформи без суттєвих змін конструкції. Оператори комплексу можуть швидко змінювати датчики та бойові

частини для ураження широкого спектра типів цілей — від танків і бронетехніки до БПЛА. Крім інтеграції ракет із дронами, Aeon разом з українським партнером працюють над установленням цих боеприпасів на наземний транспорт і надводні платформи. Компанія вже підписала контракти з Міністерством війни США на десятки мільйонів доларів для виробництва та впровадження цієї розробки.

А в Міністерстві закордонних справ України відкрили оновлену експозицію оборонних рішень. Там презентували ракету-дрон Areion, розроблену на базі проекту «Паляниця». Areion постачають у контейнері для запуску з установки комплексу «Нептун», однак її також можна перевозити та запускати з причепа або напівпричепа. Бойова частина ракети — до 120 кг. Дальність лету — до 600 км.

В Україні також представили нову зенітну керовану

ракету, яка, імовірно, стане «другим диханням» для радянських комплексів «Оса-АКМ». За наявними даними, штатна ракета цього типу (9М33М3) має масу понад 126 кг і здатна уражати цілі на відстані до 10 км. Наразі достеменно невідомо, ця ракета є повною копією радянських зразків на новій елементній базі чи глибока модернізація. Проте поява власного виробництва таких боеприпасів є критичною. Адже комплекси «Оса-АКМ» дуже ефективно зарекомендували себе 2022 року, збиваючи російські дрони та крилаті ракети, але з часом запаси радянських ракет для них вичерпувалися.

Крім того, в Україні розпочали випробування нового дрона-перехоплювача Terra A1, створеного у співпраці з японською компанією Terra Drone. Вартість одного БПЛА стартує від 3 тис. USD. У перспективі такі дрони планують постачати й іншим країнам, які зазнають атак на Близькому Сході.

ПОЛІТ У КОСМОС

«Те, що Україна зробила в приватному секторі оборонно-промислового комплексу (ОПК) для ударів по території РФ, можна повторити і в космосі», — заявив Анатолій Храпчинський, директор із розвитку одного оборонного підприємства.

Він наголосив, що Україна як космічна держава може і повинна там бути. «Але для цього потрібне фінансування, потрібна державна політика й правильна взаємодія з українським ОПК, між приватним сектором і державою», — сказав експерт і додав, що приклад розрахунку на приватні компанії якісно себе зарекомендував. Зокрема, з'явилися приватні компанії, які займаються захистом повітряного простору.

Своєю чергою Федір Веніславський, член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, розказав, що з території України під час війни в космос уже двічі виводили ракетноносій — на відстань 100 та 204 км. Відтак Україна створила повітряну систему, яка в близькому майбутньому може стати повітряним космодромом, який можна буде використовувати і для мирних цілей, і для протидії російським ракетами.

стояти. Відтак диктатор визначив розробку технології БПЛА всередині країни пріоритетом на майбутнє.

ІННОВАЦІЇ НА КОНВЕЄРІ

А нещодавно американський оборонний стартап Aeon узявся інтегрувати свої керовані ракети Zeus в українські квадрокоптери. Про це розповів Навід Тахмас, генеральний ди-

ЧИ ДОЗВОЛЯТЬ УКРАЇНЦЯМ ЗАХИЩАТИСЯ?

Учасники дискусії подають слушні аргументи за і проти

■ Ігор Голод

18 квітня уродженець Москви відкрив у Києві стрілянину по перехожих і взяв заручників у супермаркеті; його ліквідували, однак загинуло семеро людей.

БУДУТЬ БІЛЬШІ ПРОБЛЕМИ?

Ця трагедія поновила в Україні дискусію щодо легалізації короткоствольної зброї для цивільного населення. Участь у цій полеміці взяли, зокрема, посадовці вищого рангу. «Люди мають отримати право на збройний самозахист. Найближчим часом будуть проведені експертні обговорення щодо цього питання. До обговорень долучать народних депутатів, громадськість, журналістів та ветеранів», — заявив Ігор Клименко, міністр внутрішніх справ України. — Я хочу закон про цивільну зброю. Зміни в кримінальне законодавство, визначення самозахисту, тири, місця зберігання. Ми вже починаємо консультації. Треба чути всі думки, щоб вийти на ефективне рішення».

Йому опонував Кирило Буданов, керівник Офісу президента України: «Я проти цього був завжди й знову кажу, що проти просто легалізації, щоб

роздати зброю людям. Це загрожує набагато більшими проблемами, ніж те, що є зараз».

Із цією позицією важко не погодитися, приміром, з огляду на трагедію, що сталася 13 січня ц. р. у США. 42-річний Даглас Дітц відібрав в 11-річного сина ігрову консоль, сховав її в сейф і звелів хлопчику спати. Але той знайшов у шухляді ключа від сейфа, натрапив у ньому на пістолет і застрелив батька.

На дискусію щодо зброї відреагував і Володимир Зеленський. «Погоджуюся зі суспільством і експертами, що треба поставити крапку в цьому питанні, хоча це й непросто, бо є велика відповідальність», — зазначив він. За словами президента, відповідні зміни мають ухвалюватися винятково на законодавчому рівні.

БРАКУЄ КОНСЕНСУС

23 лютого 2022 року Верховна Рада України розглянула законопроект про цивільний обіг зброї

лише в першому читанні. Однак наступного дня розпочалося повномасштабне вторгнення Російської Федерації (РФ) до України, що змінило пріоритети парламенту. Друге читання проекту не відбулося ще й через надмір правок, які унеможливили консенсус щодо його фінальної редакції. Одні законодавці виступали проти будь-якої легалізації зброї для цивільних. Інші наполягали на повній легалізації — із правом носіння. Їхні опоненти — лише на її зберіганні вдома. Значна кількість правок стосувалася вікового цензу, медичних перевірок, психологічного контролю, навчання та складання іспитів тощо.

Та чи не найголовнішу розбіжність указав юрист Юрій Танасійчук: «Маємо проблеми з чітким визначенням у законодавстві меж відповідальності щодо самооборони. Навіть за повної небезпеки та неможливості врятуватися особа, яка застосувала зброю (це стосується і табельної зброї), буде кваліфікована як обвинувачена».

Із цим погодився оглядач Максим Дряпко: «Попри те, що в Кримінальному кодексі є ст. 36, яка звільняє від кримінальної відповідальності за оборону від озброєних нападників, на практиці правоохоронці вважають інакше. Законодавцям потрібно чіткіше прописати правила застосування зброї при самозахисті, а судам — на практиці, щоб правила не працювали проти тих, хто захищається».

ЄДИНА У ЄВРОПІ

У київській «Судово-юридичній газеті» констатували: «Україна залишається єдиною країною у Європі, де немає спеціального закону, що регулює обіг цивільної зброї. Основні положення досі визначають підзаконними актами Міністерства внутрішніх справ, зокрема наказом № 622». Ним визначено, що цивільні мають право на пневматичну та газову зброю з 18 років, мисливську гладкоствольну — із 21, мисливську нарізну — із 25. Пістолети й револьвери до цього переліку не входять, тож для цивільних вони фактично заборонені (за винятком нагородних)».

Головний аргумент прихильників скасування цієї заборони лежить в юридичній і практичній площинах. Зокрема, Георгій Учайкін, голова Української асоціації власників зброї, наголо-

сив, що ст. 27 Конституції України гарантує право на захист життя. На його переконання, «держава в особі Національної поліції не повною мірою забезпечує функцію захисту громадян, тому люди повинні мати законний інструмент для відсічі зловмиснику».

ДОЗВОЛАМИ ТОРГУЮТЬ

Скептики легалізації зброї підкреслюють, що уродженець Москви, який відкрив 18 квітня стрілянину в Києві, якраз і мав зареєстровану зброю. Руслан Кравченко, генеральний прокурор України, повідомив, що той отримав дозвіл на зброю на підставі журналістського посвідчення, виданого однією з громадських організацій.

А Оксана Романюк, директорка Інституту масової інформації, розповіла, що їй відомі випадки, коли сумнівні громадські організації, що позиціонували себе як журналістські, незаконно торгували посвідченнями. Тому зброя опинялась у представників кримінального середовища, які не мають жодного стосунку до журналістики.

Скептики також акцентують на низькій ефективності цивільних зі зброєю проти озброєних злочинців. Зокрема, Андрій Шевченко, борець спецпідрозділу «Артан» Головного управління розвідки Міністерства оборони України, наполягав, що цивільна особа в реальних умовах навряд чи здатна оперативно зреагувати на напад: їй необхідно дістати незаряджену зброю, підготувати її до використання, зарядити та здійснити прицільний постріл — і все це в умовах стресу, хаосу та скупчення людей.

Тож Катерина Чорногороденко, експертка Міністра оборони України, відзначила: «Очевидно, що ворог спробує масштабувати проблему «стрільців» у публічних місцях. Їм потрібний хаос у наших містах. Нам треба вчити наших людей знешкоджувати таких стрільців швидко, маючи навички й короткоствол при собі. Цивільне населення треба навчити базових протоколів дій, формувати культуру реагування, а не паніки, ключових людей учити швидко нейтралізувати загрози».

Однак військовий Олександр Морозов зауважив, що навіть висока результативність стрільби в тирі чи на полігоні не гарантує ефективності в реальному

бою, де неможливо реалізувати всі навички цілком через стрес, динаміку й непередбачуваність ситуації. А народний депутат Сергій Гривко остерігається, що після легалізації зброї «поліціанти почнуть стріляти на випередження, бо все, що буде схожим на зброю, сприйматимуть як потенційну загрозу».

«ЗБІЛЬШЕННЯ ПРОБЛЕМИ»

Блогер Сергій Фурса відмітив, що у США, де дозволене володіння зброєю цивільним особам, лише близько 3 % нападів зупиняють інші озброєні цивільні. Він указав, що переважна більшість таких інцидентів не була б можливою, на його думку, за відсутності вільного доступу до зброї, який він оцінює критично. «Зараз в Україні є багато нездорових людей. Але, на щастя, у них немає зброї. Збільшення зброї на руках — це збільшення проблеми, а не її вирішення», — застеріг експерт.

Тому Андрій Ілленко, лейтенант Національної гвардії України та колишній народний депутат, наполягає, щоби право на самозахист мав лише «кожен законослухняний громадянин, психічно здоровий, без кримінального минулого та залежностей». Юрій Федоренко, Герой України та командир 429-ї бригади безпілотних систем «Ахіллес», також запропонував передумови для дозволу: сертифікований медогляд психічного та фізичного здоров'я; перевірка на зв'язки з агресором, криміналом чи терористами; згода на обробку даних контррозвідкою та Службою безпеки України; практичний курс стрільби й знання будови зброї».

Однак Іван Ус, головний консультант Національного інституту стратегічних досліджень, вважає: «Обов'язкові медогляди та курси можуть стати природним фільтром, бо не кожен захоче регулярно проходити комісії, і це само собою скоротить кількість охочих мати зброю. Але головним завданням є те, щоб зробити такі перевірки некорумпованими».

А судовий експерт Юрій Ірхін пояснив: «Немає чітких маркерів, які б мали свідчити, можна людині давати зброю чи ні. Психічний стан людини змінюється, оскільки він є дуже динамічним. Якщо ми дослідимо людину сьогодні, через пів року стан може змінитися».

ПАРЛАМЕНТ НЕ МАЄ ПРАВА НА ПАВЗУ

■ Маркіян Рой

У Львові відбулася Платформа громадянського порозуміння «Консенсус заради порятунку держави у час війни», ініційована Радою дій громадської організації (ГО) «Захист держави».

Захід об'єднав представників парламенту, органів місцевого самоврядування, ветеранського середовища, експертів, профспілок, роботодавців і громадянського суспільства. Подія стала простором для предметної розмови про ефективність роботи Верховної Ради України (ВРУ) і її здатність ухвалювати рішення, критично важливі для держави.

Учасники Платформи зосередилися на ключовій проблемі — недостатній результативності парламентських голосувань, що дедалі частіше ускладнює ухвалення законів у сферах оборони, економіки, міжнародної співпраці та європейської інтеграції. Під час роботи Платформи учасники наголошували: в умовах повномасштабної війни затягування або зрив голосувань справляє безпосередні наслідки для фінансової стабільності, обороноздатності й міжнародної довіри до України.

Під час дискусій учасники окреслили системні причини цієї ситуації. Серед них — розбалансування парламентської більшості, відсутність ефективних механізмів координації між парламентом і урядом, а також недостатній рівень публічної підзвітності народних депутатів. Окремо підкреслили, що громадянське суспільство, зокрема

ветеранські середовища, досі не має достатніх інструментів впливу на формування законодавчого порядку денного. «Відповідь на теперішні виклики в посиленні ролі громадянського суспільства. Український третій сектор уже сьогодні є одним із найсильніших у Європі. Водночас важливою умовою стабільності є розвиток повноцінної партійної системи та формування політичної еліти, яка задає цінності й забезпечує якість державних рішень», — заявив Роман Безсмертний, один з авторів Конституції України.

Євген Магда, директор Інституту світової політики, зазначив, що політичні процеси в Україні дедалі частіше формуються знизу. «Повномасштабна війна впливає на функціонування демократії, і ці трансформації є об'єктивними. Водночас важливо зберігати інституційний баланс і діяти в межах закону — це базова умова для стійкості держави навіть у кризові періоди», — констатував він.

Значну увагу вділили й нагальним законодавчим рішенням, які держава не може відкладати. Ідеться про виконання зобов'язань перед міжнародними партнерами, забезпечення фінансової підтримки, розвиток оборонної сфери, а також створення умов для

відновлення економіки та залучення інвестицій. Учасники заходу акцентували, що йдеться не лише про внутрішню політику, а й про стратегічний курс держави і її місце у європейському просторі. «Кожне рішення або його відсутність має свої наслідки, і відповідальність за них є принциповою. Парламент, попри всі виклики, залишається ключовим інструментом стабілізації держави. Саме від його здатності ухвалювати необхідні рішення залежить ефективність управління та відновлення довіри до інституцій. Водночас важливою є активна позиція громадянського суспільства, яка впливає на якість цих рішень», — відзначила народна депутатка Софія Федина.

Окремим блоком обговорення стали інструменти підвищення ефективності парламенту. Зокрема, мовилося про необхідність формалізації політичних домовленостей щодо голосування за пріоритетні законопроекти, удосконалення регламентних норм, запровадження механізмів відповідальності за систематичну відсутність під час голосувань, а також посилення ролі уряду у формуванні законодавчого порядку денного. «Чому парламент не добирає го-

лосів, які законопроекти держава не може чекати, та як на цю кризу реагують ветерани? Для бізнесу й економіки ціна ВРУ, що не працює, надто висока, адже це пряма загроза обороноздатності країни в умовах війни», — підкреслила Федина.

Громадянське порозуміння — це передусім про відповідальність перед державою у час війни. Ідеться не про політичні декларації, а про здатність об'єднуватися навколо рішень, необхідних для країни. Сьогодні ключовим є формування спільної позиції та концентрація зусиль на ухваленні важливих державних рішень», — резюмував Ігор Васюник, голова Львівського обласного об'єднання організацій роботодавців.

А за словами Павла Гладіша, голови спортивно-патріотичного товариства «Шквал», громадянське суспільство сьогодні — це не просто спостерігач, а повноцінний учасник державних процесів. «Люди, які пройшли війну, волонтери, родини військових — усі мають моральне право вимагати рішень. Мова не про тиск заради тиску, а про відповідальність: коли парламент зволікає, суспільство має нагадувати про пріоритети і вимагати дій. Бо ціна кожного не-

прийнятого рішення для нас надто висока», — зауважив він.

«Також ми як громадський сектор пропонуємо провести в травні розширену зустріч народних депутатів від Львівщини з ветеранськими середовищами, бо, як показує сьогоднішня зустріч, запитань у ветеранів багато і про них говорили всі присутні військові та ветерани», — наголосив Олександр Лабецький, керівник Львівського осередку ГО «Захист держави».

За результатами Платформи було напрацьовано рекомендації, адресовані ВРУ, Кабінету Міністрів України та міжнародним партнерам. Документ містить конкретні пропозиції щодо відновлення законодавчої дисципліни, підвищення ефективності урядової роботи та запровадження механізмів публічної підзвітності.

Підсумовуючи, учасники Платформи констатували: ефективний парламент сьогодні є ключовою умовою стійкості держави. Від здатності ухвалювати рішення залежить не лише внутрішня стабільність, а й спроможність України виконувати міжнародні зобов'язання, залучати фінансову підтримку і рухатися шляхом європейської інтеграції.

■ Андрій Підкуймуха

Володимир Зеленський підписав закон «Про внесення змін до ст. 161 Кримінального кодексу України для реалізації положень Закону України «Про запобігання та протидію антисемітизму в Україні», який ВРУ ухвалила ще до початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ).

Ці зміни встановлюють кримінальну відповідальність за прояви антисемі-

Кримінальне покарання за прояви антисемітизму

тизму. За вчинення відповідного правопорушення передбачається покарання у вигляді штрафу від 200 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на термін до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на термін до трьох років чи без такого.

Аналогічні дії, поєднані з насильством, обманом чи погрозами, а також учинені службовою особою, кара-

ються штрафом від 500 до 1 тис. неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на термін від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на термін до трьох років чи без такого. Водночас зазначені дії, вчинені організованою групою осіб або які спричинили тяжкі наслідки, караються позбавленням волі на термін від п'яти до восьми років.

У ВРУ також зареєстрували законопроект про кримінальну відповідальність за українофобію. Ідеться про законопроект № 15186, автором якого є народний депутат Микола Княжицький. Документ пропонує визначити українофобію як навмисні дії, спрямовані проти української держави, мови, культури й ідентичності, а також запровадити кримінальну відповідальність за такі прояви. Зокрема, мова йде про публічні

заклики до заперечення суб'єктності України та права українців на самовизначення; виправдання асиміляції чи підкорення українського народу; зневагу до української мови, культури й традицій з метою підризу національної ідентичності.

За словами автора ініціативи, в умовах гібридної війни такі дії становлять загрозу національній безпеці. «Українофобія має отримати чітку правову оцінку, а правопорушники повинні нести відповідальність», — заявив політик.

ЦЕ ВАМ НЕ ГОЛІВУД!

Чому в Україні частішають резонансні злочини

■ Мирослава Бзікадзе

Рівень життя, як у США, — мрія багатьох українців. Тепер, схоже, їхнє бажання здійснюється, але в дещо викривлений спосіб. Протягом останнього часу, зокрема у квітні, в Україні зафіксували низку інцидентів зі застосуванням вогнепальної зброї на вулицях у різних містах. Стрільнина лунала в Києві, Львові, Харкові, Бучі, на Закарпатті, у Хмельницькому. Загинули люди, навіть діти постраждали. Тож чому українське сьогодні, крім війни, дедалі дужче стає схожим на голівудський бойовик і хто за цим стоїть?

ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ І РОСІЙСЬКИЙ СЛІД

В Україні фіксують тривожну тенденцію: випадки збройних інцидентів і спроб терактів стрімко почастишали. Найгучніший випадок стався 18 квітня в Голосіївському районі Києва. Там 58-річний чоловік відкрив стрільнину, убивши сімох людей і поранивши понад десяток. Перед цим нападник підпалив власну квартиру, а потім ішов вулицею з карабіном і розстрілював усіх, кого бачив — чоловіків, жінок, дітей... Згодом забарикадувався в одному з супермаркетів, узявши заручників, а після безрезультатних перемовин його ліквідували.

Нападником виявився Дмитро Васильченко, 1968 року народження, уродженець Москви з українським громадянством, який раніше проживав у Бахмуті на Донеччині, а потім у Києві. Колишній український військовий, його батько — громадянин Російської Федерації (РФ) Василь Васильченко — полковник у відставці.

Васильченко-молодший заперечував легітимність України, використо-

вував у публікаціях слова «так звана Україна». Усі ці факти свідчать, що Служба безпеки України (СБУ) та Національна поліція (НП) мали б зацікавитись ним іще задовго до трагедії. Натомість жив собі спокійно у столиці, ще й використовував зареєстровану зброю — карабін, який успішно перереєстрував 2025-го.

А 28 квітня у Хмельницькому сталася стрільнина на вул. Інститутській. На щастя, тоді ніхто не постраждав, а стрільця невдовзі затримали правоохоронці. Ним виявився 34-річний місцевий житель, який з невідомих причин здійснив близько п'яти пострілів з автоматичного пневматичного пістолета по службовому автомобілю патрульної поліції. Крім того, пошкоджена була ще одна приватна автівка.

Також у різний час хаотичну стрільнину влаштували чоловіки в метро Харкова, на вулиці в Бучі Київської області, у Києві та Львові. До речі, у місті Лева стріляв чоловік із психічними розладами — так потім сказали в поліції. На щастя, постраждалих унаслідок цих інцидентів немає.

НЕБЕЗПЕЧНІ СОЦМЕРЕЖІ

Однак не лише чоловіки хапаються за зброю. 16 квітня в ліцеї міста Чопа (Закарпаття) 15-річний учень 9-го класу влаштував стрільнину просто під час уроку, поранивши однокласника з травматичного пістолета.

На місці події працювали правоохоронці та медики. Пораненому школяреві надали допомогу, а неповнолітнього стрільця затримали. Свого вчинку він пояснити не міг, та в поліції не виключають, що тут може йтися про психологічний тиск на підлітка — мовляв, міг діяти під впливом та психологічним тиском невідомих осіб, із якими контактував через один з месенджерів, а познайомився через онлайн-гру. Є підозра, що школяреві погрожували завдати шкоди його сім'ї, якщо не виконуватиме їхніх вимог.

Крім того, виявили, що пістолет, із якого стріляв хлопець, спершу був шумовою зброєю, але його модифікували для стрільби бойовими набоями. Слідство розслідує інцидент як терористичний акт, а затриманому підлітку оголосили підозру.

ЯК НЕ ПОТРАПИТИ ПІД КУЛІ

Експерти вважають, що такі випадки в Україні можуть ставати дедалі частішими, і дають рекомендації, як не потрапити під кулі й що робити, якщо вже опинились у центрі подій.

Звісно, за можливості краще уникати місць великого скупчення людей, якщо в цьому немає потреби, і триматися подалі від підозрілих ситуацій або конфліктів. Важливо заздалегідь звертати увагу на шляхи евакуації — у будинках бажано знати щонайменше два виходи. Якщо відбувається надзвичайна подія, не варто підходити ближче або намагатися фіксувати те, що відбувається, на телефон.

У разі звуків стрільбини необхідно негайно шукати укриття — лягти на землю або сховатися за міцними перепонами, як-от бетонні стіни або насипи. Потрібно триматися подалі від вікон, вітрин і відкритих просторів, а телефон перевести у беззвучний режим, щоб не привертати зайвої уваги.

Якщо людина опинилася поряд із місцем події, головне — якнайшвидше покинути небезпечну зону, уникаючи паніки і тисняви. При цьому можна допомогти іншим, але якщо це не створює додаткового ризику. Також важливо не розповсюджувати неперевірену інформацію, щоб не посилювати тривогу серед людей.

У разі, якщо підозріла ситуація помічена заздалегідь, необхідно одразу повідомити про це поліцію, намагатися запам'ятати прикмети людини — зовнішній вигляд, поведінку, напрямок руху. При цьому категорично не рекомендується намагатися самостійно втручатися чи затримувати підозрюваних.

«КОЛУМБІНА» ПО-УКРАЇНСЬКИ

А тим часом СБУ спільно з НП запобігли серії кривавих терактів у навчальних закладах Одеської та Кіровоградської областей, які готували російські спецслужби, використовуючи українських підлітків. Дітей вербували через групи в Telegram і TikTok. «Ворог проводив вербування юнаків, маніпулюючи темами досягнення «справедливої мети», захисту родичів від розправи, «покарання винних», які ображали їх у школі, тощо. За завданням кураторів підлітки мали підірвати свої ліцеї та розстріляти однокласників з вогнепальної зброї», — ідеться в повідомленні правоохоронців.

Так, 15-річний учень ліцею на Кіровоградщині отримав від куратора з РФ завдання виготовити саморобний вибуховий пристрій з підручних засобів. Готову вибухівку мав принести до свого навчального закладу й підірвати під час перерви між уроками. Крім того, мав узяти зі собою рушницю діда та мисливський ніж, щоб самостійно добити вцілілих.

Іншому завербованому підлітку російські спецслужби планували відправити поштовою посилку з вогнепальною зброєю та мисливським ножом. Цю зброю юнак мав використати для масового вбивства учнів свого ліцею.

Усе це дуже нагадує події 20 квітня 1999 року, коли двоє учнів середньої школи «Колумбіна» в Літтлтоні (штат Колорадо) застрелили 13 осіб. Про це створив документальний фільм відомий режисер і письменник Майкл Мур під назвою *Bowling for Columbine*. Цього разу повторення трагедії в Україні вдалося уникнути. Та чи так буде завжди?

П Р Я М А М О В А

Аліна Сарнацька, волонтер, науковець, журналістка:

— Раніше РФ змогла спровокувати в Україні вбивства військово-службовців територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, а також схвалення таких дій у значній частині населення. Поступово сформувався міт про збереження економіки й генофонду під гаслом «я потрібніший у заплілі» й «на фронті тільки заважатиму». Але передумови для цього створила українська влада. Влада країни, що воює п'ятий рік, обслуговує інтереси «ухлянтів» у надії на їхні голоси на (примарних) виборах, уникає згадувати й брати на себе відповідальність за мобілізацію. А ухлянти тепер убивають не на фронті, а в заплілі. Ми всі в цьому винні, все українське суспільство, адже ми відповідальні за свою владу.

Артур Дронь, письменник і поет, ветеран:

— На 13-й рік російсько-української війни та на п'ятий рік її повномасштабної фази в тилловому Львові вбивають. Та ці вбивці не варті навіть нитки з однострою українського війська. Але за рік-два на вулицях нападуть ще й на військових. Битимуть за те, що служив чи служив у Збройних силах. Можна також згадати й про загибель молодої жінки-поліціанта під час теракту. Й усіх цих убивць захищає українська армія, якої вони не варті.

НАЙГРША МОДЕЛЬ ЕКОНОМІКИ

■ Василь Нетудихата

Російська Федерація (РФ) повертається до планової економіки, з якою більш ніж 70 років жив Радянський Союз. Про це заявив Максим Орешкін, помічник президента з економічних питань. За його словами, про відродження принципів держплану свідчить автоматизація управлінських процесів і тотальна цифровізація економічних стосунків.

«Відбувається повернення і реінкарнація планової економіки в кращому її вигляді. Автоматизація управлінських процесів. Хто не цифровізувався, відстав від сучасної реальності на десятки років. Усі дані — у цифрі. Зараз автоматизуються інститути, транзакції, тобто стосунки людини не з природою, а взаємодія людини з людиною», — наголосив чиновник і як приклад назвав цифрові сервіси таксі, які «вже перейшли до планових цін». «У таксі більше немає ринку. Система планової економіки каже, що ви поїдете за 428 RUB, отже, ви поїдете за 428 RUB. Це планова ціна», — констатував він.

Відтак в РФ зафіксували суттєві зміни у структурі роздрібно-ринку, що вказують на поступове зниження купівельної спроможності населення. Про це повідомила Служба зовнішньої розвідки України. Попри загальне зростання кількості торгових пунктів на 5,8 %, основним драйве-

ром розвитку стали дискаунтери — магазини, які пропонують товари за цінами, значно нижчими за ринкові.

За рік кількість таких торговельних об'єктів зростає на 26,4 %, що є найвищим показником серед усіх сегментів російського ритейлу. Водночас їхня виручка збільшилася на 67,3 %, що свідчить про різке зростання попиту саме на дешеві товари та економсегмент.

Популярність так званих магазинів для бідних безпосередньо пов'язана з економічними труднощами й обережною поведінкою споживачів. Росіяни дедалі частіше відмовляються від дорожчих форматів на користь доступних альтернатив, орієнтуючись передусім на ціну.

Водночас традиційні супермаркети та магазини «біля дому» демонструють помірно згортання та переформатування і вже не є головними драйверами ринку. «Загалом така динаміка свідчить про структурні зміни в економіці країни:

попит зміщується в бік дешевших товарів і форматів торгівлі, що є непрямим індикатором зниження рівня доходів населення та посилення фінансового тиску на домогосподарства», — зауважили українські розвідники.

Російська влада втрачає позиції одразу на кількох напрямках — на фронті, в економіці та в суспільстві. Девід Саттер, американський журналіст та історик, назвав чинник, що здатний швидко наблизити поразку РФ. На його думку, Кремль може піти на певні домовленості з Україною на мирних перемовинах, якщо в Росії доведеться проводити мобілізацію. Журналіст вважає, що її наслідки будуть украй болючими для росіян. «Проблема не лише у ймовірності внутрішнього повстання у спецслужбах, армії чи інших структурах. Мобілізація стане ударом по російській економіці, хоча в РФ уже відчувається дефіцит людей, зокрема у військовому секторі», — пояснив він.

Максим Орешкін

Саттер прогнозує, що якщо в Росії оголосять загальну мобілізацію, то в країні залишиться менше людей для економіки. «Тоді економічний колапс у РФ може виявитися настільки ж значущим і вирішальним фактором для остаточної перемоги України, наскільки таким міг би стати колапс російського фронту», — припустив історик. За його словами, Перша світова війна закінчилася тому, що Німеччина була економічно виснажена і не могла продовжувати воєнні дії. Проте мобілізація не вирішить проблем, із якими зіштовхнулася Москва. «Судячи з усіх ознак, ситуація складається не на

користь росіян. Ініціатива поступово починає переходити до України», — заявив журналіст.

І додав, що з цієї причини європейці повинні продовжувати підтримувати Україну, а також нарощувати допомогу. Водночас США мають усвідомити всю ганебність політики, яку вони проводять із того часу, коли до влади прийшов Дональд Трамп, і повинні надати повну підтримку Києву. Саттер указав, що прогрес у мирних перемовинах між Україною та РФ можливий, але він сумнівається, що це будуть прямі перемовини між Зеленським і Путіним.

■ Марко Стріха

Головне управління розвідки (ГУР) Міністерства оборони України (МОУ) оприлюднили дані про 66 одиниць іноземного технологічного обладнання, яке використовують підприємства військово-промислового комплексу (ВПК) РФ.

До оновлення увійшли токарні, фрезерні та шліфувальні верстати, обробні центри з числовим програмним керуванням, обладнання для виробництва друкованих плат, вібростенди й температурні камери. Ідеться про продукцію німецького, японського, тайванського, австрійського, швейцарського й інших виробників, яка фактично забезпечує функціонування російського оборонного виробництва.

Зокрема, додали обладнання ще 15 підприємств російського військово-промислового комплексу, серед яких є виробники комплектуючих для крила-

Технічна допомога диктатору

тих ракет 9M727 оперативно-тактичного комплексу «Іскандер»: тамбовський завод «Електронприбор», волзький електромеханічний завод «Орбіта», які досі не підпадають під санкції жодної з країн. У відомстві повідомили, що російський ВПК продовжує працювати, маючи доступ до іноземних технологій, зокрема, завдяки постачанню через треті країни та недостатньому контролю за кінцевим споживачем.

У ГУР наголосили на необхідності посилення контролю за експортом чутливих технологій. Серед ефективних заходів указали: обов'язкове використання GPS-трекерів, без яких обладнання не працюватиме; виїзні перевірки представників виробника на задеклароване місце встановлення обладнання; врегулювання ринку вживаного обладнання; обмеження постачання до РФ запчастин, технічних рідин і програмного забезпе-

чення, без яких навіть уже встановлене обладнання не зможе функціонувати тривалий час; послідовний санкційний тиск.

Крім того, військові інженери та науковці МОУ провели лабораторні дослідження уламків північнокорейських балістичних ракет KN-23 і KN-24, які РФ не раз використовувала під час масованих обстрілів українських міст. У них виявили компоненти цивільного призначення від провідних брендів.

«Аналіз уламків ракети, що впала в Харкові 2 січня 2024 року, підтвердив параметри, які збігаються з кресленнями з північнокорейських наукових видань. Північнокорейські ракети мають унікальну геометрію. Діаметр KN-23 становить 110 см у задній частині зі звуженням до 90 см попереду. Показник у 110 см не зустрічається в жодній іншій країні світу, крім Корейської Народно-Демократичної Респуб-

ліки (КНДР)», — ідеться в повідомленні.

Експерти також порівняли уламки з фотографіями з ракетних заводів і виявили сім ключових подібностей: від кількості отворів під болтові кріплення сопла до наявності специфічних ніш під приймачі супутникової навігації.

Було встановлено, що KN-23 і KN-24 не є прямими копіями радянських зразків і не виготовлені «за ліцензією» балістичної ракети «Іскандер 9M723», але є ознаки, що КНДР доопрацювала певний первісний варіант розробок балістичної ракети «Іскандер».

А ще ракети з КНДР використовують менш енергетичне паливо. Північнокорейські двигуни більші й довші за російські аналоги (приблизно в 1,5 разу), щоб забезпечити аналогічну дальність. Водночас під час виробництва використовують застарілі методи: а якість пайки —

приблизно 50-річної давнини. «У блоках керування знайшли компоненти цивільного призначення від провідних брендів. Ці чипи Пхеньян закуповує, вочевидь, в обхід санкцій», — заявили в МОУ.

Для забезпечення термостійкості ракети під час руху в атмосфері поряд зі застосуванням теплозахисного покриття на головній частині встановлено обтікач із графітових матеріалів. В оборонному відомстві зазначили, що це відносно дешеве рішення застосоване північнокорейськими конструкторами радше через відсутність доступу до сучасніших теплозахисних матеріалів. «Усі профільні дослідження, які виконують військові інженери та науковці МОУ, є складовою частиною судової експертизи, яка здійснюється відповідними органами. Ці дослідження лягають у доказову базу розслідування злочинів війни і впливають на формування санкційної політики», — вказано в повідомленні.

«ТРОЯНСЬКІ КОНІ» КРЕМЛЯ

■ Ігор Голод

Після провалу Орбана в Угорщині події в інших двох країнах Європейського Союзу (ЄС) можуть мати негативні наслідки для України.

«БУДЕ АКТИВНО ПРОСУВАТИ»

Журналістка-розслідувачка Кетрін Белтон попередила у The Washington Post, що «росіяни зацікавлені хоча б частково компенсувати втрату Орбана в Угорщині». А іншими словами — політичного важеля впливу у ЄС. Хоча вона мала на увазі результати парламентських виборів у Болгарії, її застереження можна поширити й на обрання спікером Державних зборів Словенії Зорана Стевановича, лідера проросійської антисистемної партії Resni.ca. Знаково, що того дня перед будівлею словенського парламенту зібралися мітингарі з прапорами Російської Федерації (РФ).

Стеванович заперечив, що це має якийсь зв'язок із його обранням. За його словами, щоп'ятниці біля Державних зборів відбуваються мітинги російсько-словенської дружби, однак жоден член партії Resni.ca ніколи не брав у них участі. Водночас її лідер усе ж «спалився», коли закликав до поступового скасування антиросійських санкцій.

«ЗОЛОТА АКЦІЯ»

Оглядач Юрій Панченко дійшов такого висновку: «Щонайменше маємо ситуацію, коли новий словенський спікер активно просуває російські нарративи, атакуючи європейську єдність. А на додачу — фактична «золота акція», яку матиме Resni.ca, може спонукати її тиснути на новий уряд, вимагаючи корекції зовнішнього курсу».

Ці вимоги можуть виконати навіть попри те, що очолювана ним партія здобула на парламентських виборах усього 5,53 %.

Аналітики вважають Resni.ca потенційним союзником правої Словенської демократичної партії, яку очолює Янез Янша, одиодумець Віктора Орбана, прем'єр-міністра Угорщини, який програв останні

вибори у своїй країні. Публіцист Віталій Портников прокоментував програму Resni.ca так: «Вони хочуть ліквідувати антикорупційні органи — бо ті, мовляв, «беззубі». Хочуть скасувати суспільне мовлення. Засуджують «панічні накази» під час пандемії. І, звісно, виступають за скасування санкцій проти РФ. Знайома позиція. Орбан будував так роками, Фіцо — теж. Путін продовжує будувати свій дім у Європі. Камінь за каменем. Вибори за виборами. Спікер за спікером».

Щоправда, після повномасштабного російського вторгнення в Україну Янша був нібито на її боці. Володимир Цибульник, експерт зі Західних Балкан, упевнений: «Словенці й надалі підтримуватимуть боротьбу України проти російської агресії та допомагатимуть у межах можливостей, дотримуватимуться антиросійських санкцій. Ця позиція домінує у словенському політикумі й сьогодні».

Натомість Панченко у відповідь на запитання: «Чи можна очікувати від політика, що позиціонує себе як приятель України, розвороту та проросійського курсу?» — нагадав: «Заради політичної доцільності Янша без проблем ішов на кроки, що суперечать його поглядам».

Однак Янша й Стеванович здатні стати «троянськими кіньми» Кремля лише в разі, якщо їм вдасться створити коаліцію прихильників Путіна. Але в Словенії таких політичних сил може виявитися замало.

«ВІДДАВ» КРИМ, АЛЕ «ПОВЕРНУВ»

Компенсувати втрату Орбана в ЄС у Кремлі мріють і завдяки перемозі на парламентських виборах коаліції «Прогресивна Болгарія», яку очолює Румен Радев, експрезидент країни. Вона набрала 44,59 % голосів, тому здатна самостійно сформувати уряд.

Політолог Володимир Фесенко пояснив перемогу Радева так: «У Болгарії за останні

п'ять років відбулось вісім виборчих кампаній. Це такий собі веймарський синдром нестабільної парламентської демократії. І ця проблема хоча й не завжди, але доволі часто призводить до попиту виборців на «сильну руку», що має «навести порядок».

2023-го болгарському парламенту довелося долати вето Радева, який тоді був президентом, на рішення законодавчого органу про передачу Україні бронетехніки. А тих, хто підтримує постачання зброї Україні, він називав «партією війни». Радев також заявляв, що «Крим на даний момент є російським». Однак згодом запевнив, що мав на увазі лише фактичний контроль Москви над півостровом, додавши, що визнає Крим територією України та підтримує її суверенітет і територіальну цілісність.

«БУДЕ СКЛАДНІШЕ»

Опитані експерти кажуть, що до вигідних енергетичних контрактів з РФ Радев закликає, щоби покращити стан справ в економіці. І що просто дотримується поширеної серед його співвітчизників позиції, що, будучи маленькою країною, «Болгарія має тримати рівновагу у відносинах із великими геополітичними гравцями».

Тому Марія Гелетій, експерт із міжнародних відносин, припускає, що «Україні стане складніше отримувати те озброєння, яке отримувала». Натомість політолог Петро Олещук дотримується іншої думки:

«Військово-технічне лобі Болгарії активно співпрацює з Україною. Для них це був пріоритетний напрямок. І ми бачимо приклад із тим же прем'єр-міністром Словаччини Фіцом, який робить постійні антиукраїнські заяви і навіть планує їхати до Москви, але водночас військово-технічна співпраця між Україною та Словаччиною нікуди не зникла. Вони й надалі продають нам зброю».

Аналітик Петро Герасименко з цим погодився: «Болгарська військова промисловість отримує чималі прибутки від замовлень зброї, яку в т. ч. постачають до України».

А Панченко спрогнозував: «Відмовитися від військових контрактів Радеву буде дуже складно, коли оборонна галузь стала важливим драйвером болгарської економіки. А тому продаж боєприпасів Україні, ймовірно, продовжиться: чи то напряму, як зараз, чи через треті країни, як це було 2022-го».

МОЖЛИВОСТІ ВУЖЧІ

Не всі також остерігаються, що Болгарія займе нішу, яка звільнилася після поразки Орбана на парламентських виборах в Угорщині. Політолог Петро Олещук відмітив: «Не думаю, що Радев стане другим Орбаном. Особливістю останнього було навіть не те, що був проросійським. Він фактично був монопольним правителем Угорщини, контролював законодавчу владу, мав конституційну більшість, змінював усе, як хотів, і відчував, що «за ним сила» і ніхто йому виклик кинути не може».

Хоча Радев використовував євроскептичні погляди отримання політичних балів, водночас пообіцяв, що не використовуватиме права вето Болгарії для блокування рішень ЄС. Оглядач Макс Мельцер пояснив це так: «Болгарія — одна з найбільш інтегрованих в економіку ЄС країн (до 70 % торгівлі припадає на нього). І якщо Радев справді вже не тільки словами, а й діями надумає стати «новим Орбаном», наслідки будуть миттєвими: уповільнення зростання економіки через припинення фінансування з блоку ЄС призведе до втрати щонайменше 1 % валового внутрішнього продукту (ВВП) щороку».

Зоран Стеванович

RUSSIANS GO HOME!

РФ намагаються викинути з Африки, Середньої Азії та Південної Америки

■ Петро Йосип

УКремлі сподівалися, що агресія проти України розширить можливості Російської Федерації (РФ). На ділі ж виявилось навпаки.

ТУАРЕГИ ПРОТИ РОСІЯН

Раніше росіянам удалося витиснути з Малі французів. Але тепер там активізувалися туареги з Фронту визволення Азаваду, які перманентно атакують російський «Африканський корпус», створений на базі колишньої російської приватної компанії (ПВК) «Вагнер», і армію хунти. Разом з ісламістами з JNIM вони розпочали скоординований наступ на міста й позиції ворога.

Рух відбувається в бік Бамако, столиці Малі. Бої тривають у районах Кат, Севаре, Гао та Кідалі. В останньому, імовірно, під контроль повстанців перейшла база «Африканського корпусу». Минулого тижня російські бойовики втратили гелікоптер неподалік від міста Гао. Загинули всі, хто перебував на борту. Гвинтокрил збили ракетною установкою класу «земля—повітря».

Крім того, повстанці вбили Садію Камара, міністра оборони країни, який перебував у власній, здавалося б, надійно укріпленій резиденції за 15 км від столиці Бамако. Його називали головним союзником РФ. Інші напади на представників хунти відбулися одночасно в кількох регіонах Малі — столиці Бамако, містах Гао та Кідал на півночі, а також у Севаре в центрі країни. Повстанці використовували автомобілі з вибухівкою, безпілотні літальні апарати та штурмові групи. Але Ассімі Гойта, тимчасовий президент країни, не постраждав, його перевезли в безпечне місце.

Озброєні групи в Малі, які раніше воювали між собою, тепер об'єднали свої сили для нападу на спільного ворога — урядові війська та росіян. Теперішній «уряд» прийшов до влади після державних переворотів 2020-го та

2021 року. Він прагне налагодити тісніші зв'язки з РФ, відмовляючись від військової співпраці із Заходом. Камара був однією з найвпливовіших постатей у військовому керівництві й розглядався як можливий майбутній лідер Малі. «Його усунення підкреслило здатність JNIM завдати ударів по самому серцю державної влади», — зазначила Дженабу Сіссе, науковий співробітник Фонду стратегічних досліджень, що спеціалізується на питаннях безпеки в Західній Африці. Організація Об'єднаних Націй (ООН), Африканський Союз і представники США офіційно засудили ці напади.

Британська The Guardian написала, що Малі є не просто ще однією країною з конфліктом, це частина ширшої боротьби за вплив у Сахелі, стратегічному регіоні Африки, куди також входять Нігер і Буркіна-Фасо. В усіх цих трьох країнах владу нині контролює військова хунта. І саме ці країни звернулися до Москви за підтримкою у сфері безпеки, через що влада Малі розірвала співпрацю з Францією та ООН.

Проте «Африканський корпус» іще контролює родовища природних копалин. Загалом від початку повномасштабної війни РФ проти України Москва заробила на африканському золоті (Малі, Центральна-африканська Республіка і Судан) щонайменше 2,5 млрд USD. За окремими оцінками, це близько 100 млн USD щомісяця доходу від золотих операцій в Африці.

Однак ставка путчистів на РФ не спрацювала: малійські повстанці не лише зберегли силу, а й змогли координувати масштабні наступи, фактично прорвавши оборону влади. У країні переплелось одразу кілька конфліктів. По-перше, це пов'язані з «Аль-Каїдою» ісламісти (JNIM), які прагнуть створення ісламської держави. Водночас місцеві туареги (FLA) борються за незалежність регіону Азавад на півночі країни.

Хунта утримує офіційну владу, а РФ підтримує її

через військових інструкторів і найманців. Фактично це багаторівнева війна: громадянська, антиурядова та геополітична водночас.

Географічне положення Малі дає доступ до всього Сахелю: це коридори до Нігеру, Буркіна-Фасо, Лівії; можливість перекидати сили та ресурси; контроль над зонами, де діють ісламістські банди. У стримуванні російського впливу в країні зацікавлені США. Туреччина також активно розширює військово-технічну співпрацю з африканськими державами. Регіональні гравці побоюються поширення нестабільності й теж намагаються якось впливати на ситуацію. «Малі усвідомлює, що РФ не є вирішенням їхніх проблем у сфері безпеки, — зауважив Ульф Лаесінг із Фонду Конрада Аденауера. — Нігер і Буркіна-Фасо, імовірно, зроблять із нещодавніх подій такий самий висновок».

ЯК ЦЕ ПОВ'ЯЗАНО З УКРАЇНОЮ?

Республіка Малі розірвала дипломатичні відносини з Україною в серпні 2024-го. Тоді Міністерство закордонних справ Сенегалу викликало Юрія Пивоварова, посла України, через допис у Facebook, де український дипломат нібито виказав підтримку повстанцям у Малі. Українців звинуватили в допомозі туарегам у знищенні представників малійської армії та загону російської ПВК «Вагнер» наприкінці липня того ж року.

У комюніке перехідного уряду Малі йшлося, зокрема, що уряд із «глибоким подивом узяв до відома підривні висловлювання», якими Андрій Юсов, представник Головного управління розвідки Міністерства оборони України, «визнав причетність Києва» до нападу «озброєних терористичних груп», що призвело до загибелі представників армії Малі. Хунта також заявила, що Юрій Пивоварський «відкрито і без найменших сумнівів продемонстрував підтримку своєю країною

міжнародного тероризму, зокрема в Малі».

Ось такими були звинувачення, і теперішні події в Малі теж безпосередньо зачіпають Україну з кількох причин. По-перше, утрата техніки й людей в Африці розпорошує ресурси РФ, що могли б бути використані у війні проти України. По-друге, це тяжкий репутаційний удар: поразка «Африканського корпусу» підриває імідж РФ як військової сили, що впливає на її міжнародні позиції.

Відбивається це й на глобальній конкуренції: Україна фактично стає частиною ширшого протистояння Заходу та РФ, що тепер охоплює і Африку. Вбивство міністра оборони, збитий російський гелікоптер і відступ російських сил є не просто епізодами локальної війни, а й симптомами великої геополітичної гри. І хоча події відбуваються за тисячі кілометрів від України, їхні наслідки, від ослаблення РФ до зміни балансу сил у світі, можуть відчуватися значно ближче, ніж здається.

ДОСТУП ДО КОСМОДРОМУ ЗАКРИЛИ

Своєю чергою Європейська космічна агенція (ESA) демонтувала стартовий комплекс для російських ракет «Союз-СТ» на космодромі Куру у Французькій Гвіані. За словами Дмитра Струговця, колишнього керівника пресслужби Роскосмосу, 52-метрову мобільну вежу обслуговування знищили вибухом. Інфраструктуру, що залишилася, — монтажно-виробувальний комплекс, залізницю, сховища рідкого кисню та заправні станції — передали стартапу MaiaSpace, «донецькі» французької ArianeSpace, для запусків нової ракети, перший із яких запланували на 2027 рік.

Співпраця ESA і Роскосмосу, що тривала 15 років, урвалася через вторгнення РФ до України: 24 лютого 2022 року США і Європейський Союз оголосили про санкції проти російської космічної галузі. На цей час із космодрому здійснили 26 успішних запусків.

Відтак була заснована компанія MaiaSpace, яка зайнялася розробкою двоступінчастої ракети Maia в одноразовому та частково багаторазовому варіантах. Її довжина становитиме 50 м, а діаметр — 3,5 м. Одноразовий варіант ракети зможе виводити на сонячно-синхронну орбіту корисне навантаження до 1,5 т, а частково багаторазовий — до 500 кг. Також передбачене використання розгінного блоку Colibri.

ВІДГОРОДИТИСЯ ВІД РАШИСТІВ

Тим часом Садир Жапаров, президент Киргизстану, оголосив, що населені пункти країни з російськими назвами перейменують по-киргизькому. І уточнив, що процес відбуватиметься в межах державної політики щодо впорядкування топоніміки, його планують завершити до 2027-го. Глава держави також виступив проти присвоєння населеним пунктам імен політичних діячів, а наполягає на традиційнішому підході до топоніміки.

З моменту обрання Жапарова 2021 року в Киргизстані було офіційно змінено російськомовні назви близько 15 населених пунктів. Зокрема, с. Воєнно-Антонівка (Чуйська обл.) стало називатися Кожомкул, а с. Семенівка (Іссик-Кульська обл.) — Кожояр-Ата. Ініціатива з перейменування чотирьох районів Бішкека на киргизький лад викликала широкий суспільний резонанс і природну критичну реакцію з боку РФ.

А інформація про ящур у Казахстані спричинила міждержавну кризу. Відтак закрили кордони з РФ як поширювачем хвороби та запустили вакцинацію. В РФ уже масово знищують худобу, але слово «ящур» там заборонене. У країні відсутній прозорий карантин, тиснуть на фермерів. Російські скотомогильники не відповідають санітарним нормам. Тож Росія стає ще й джерелом епідеміологічної нестабільності, що загрожує глобальній біологічній безпеці.

■ Мирослава Бзікадзе

Питання вступу України до Європейського Союзу (ЄС) залишається відкритим уже п'ятий рік. Попри заяви українського уряду про готовність, нібито виконання всіх вимог і навіть обговорення якихось певних дат і термінів, Європа не поспішає прийняти Україну у свою сім'ю. У квітні ц. р. Україні запропонували формат «полегшеного», або «символічного», членства в ЄС.

ІНТЕГРОВАНІЙ СТАТУС

Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) і Франція запропонували «полегшене» членство Україні в Євросоюзі та надання їй «символічних пільг». Ця пропозиція виникла на тлі дискусій про терміни вступу (бо навіть 2027 рік вважається амбітним) і необхідність посилення безпеки України.

Такий варіант передбачає поетапну інтеграцію: участь України у певних програмах і структурах ЄС, але без права голосу в інституціях, з обмеженим доступом до бюджету й фінансування, але з оборонними гарантіями. Іншими словами, Берлін ініціює надання Україні «асоційованого членства», за якого її представники братимуть участь у зустрічах міністрів і лідерів унії, але не зможуть голосувати. Крім того, Київ не матиме автоматичного права на отримання коштів зі загального європейського бюджету.

Водночас Париж пропонує схожу модель, називаючи її «інтегрованим статусом держави». Згідно з нею, доступ до спільної сільськогосподарської політики і європейського фінансування, як-от «політика згуртування», відкладається до етапу після вступу. «Полегшений» формат членства може містити положення про взаємну оборону ЄС. Така норма може бути фактично застосована за допомогою однієї лише політичної заяви.

Проте і ФРН, і Франція наголошують, що запропонована модель є спрощеним рішенням, а не альтернативою повноправному членству. Полегшений формат легко реалізувати, до того ж, за оцінкою двох країн, він здатен зіграти роль прискорювача.

Як пише Financial Times, посилаючись на власні джерела у Європейській

БЕЗ ПРАВА ГОЛОСУ ТА ГРОШЕЙ

Що означає для України «полегшене» членство в ЄС

комісії, остаточно пропозиція для України буде близькою до озвучених Парижем і Берліном ініціатив. Однак, за словами українського чиновника, Київ побоюється, що будь-яку пом'якшену концепцію втомлені від війни українці сприймуть як недостатню заміну справжньому членству. Водночас він визнає, що деякі елементи ініціатив Парижа та Берліна «можуть бути корисними».

ЄВРОПІ ПОТРІБНА УКРАЇНА

Тим часом під час вечері з лідерами Євросоюзу на Кіпрі, який нині головує в унії і де відбувався неформальний саміт, Володимир Зеленський укотре

вершила технічну підготовку й узгодження позицій щодо ключових напрямів перемовин. Київ очікує, що прискорення процесу стане сигналом політичної підтримки з боку європейських партнерів. «Я впевнений, що ми йдемо згідно з нашими планами, попри блокування, які були. Ми домовлялися з партнерами, що дуже хочемо відкрити всі кластери 2026-го. Це досяжна мета, і ми зробимо все, щоб здійснити це в найближчі місяці, якщо не буде нових викликів. Те, про що ми розмовляли з партнерами за зачиненими дверима: ми дійшли висновку, що з огля-

Андрей Пленкович, прем'єр-міністр Хорватії, стверджував, що нереалістично, що Україна вступить до ЄС уже наступного року. За його словами, шлях до унії складний, його країна знає це не з чуток. Однак Україна заслужила на те, щоб із нею були відкриті перемовні кластери. «Ми підтримуємо вступ України. Не думаю, що це реально станеться 1 січня 2027 року. Я говорив про це під час свого візиту до Києва президенту Зеленському, ми є останнім членом ЄС. Якщо ж досі не було відкрито жодного кластера, то процес розширення не був настільки скорочений, щоб його можна

порушив питання вступу України до ЄС. І продовжує наполягати на забезпеченні дати вступу.

Він заявив, що Україна рухається прискореним шляхом євроінтеграції та розраховує відкрити всі перемовні кластери з Євросоюзом ще 2026-го. За словами президента України, це дозволить істотно просунути процес вступу та перейти до практичних етапів перемовин. Раніше в ЄС припускали, що перший кластер можуть відкрити вже в найближчі місяці, а решту — до кінця року.

Український лідер запевнив, що Україна вже за-

ду на геополітичну ситуацію та ситуацію з безпекою у Європі Україні дуже потрібен ЄС, а Європі — Україна. Тому ми всі повинні прискорюватися: не тільки Україна зі свого боку, але і європейські країни повинні зробити все, щоби прискорити вступ України», — сказав президент Зеленський.

Попри те, що саміт мав неформальний статус, на ньому були присутні всі ключові європейські лідери, які ухвалюють важливі рішення. Тож відкриттю перемовних кластерів для вступу України до Євросоюзу приділили особливу увагу.

було завершити за сім місяців», — наголосив глава хорватського уряду.

Водночас Александр Стубб, президент Фінляндії, відзначив, що Україна є критично важливою для безпеки Європи, адже саме Збройні сили України є основною силою, здатною стримувати Російську Федерацію (РФ). «Україна має потужну армію чисельністю 800 тис. військових, яка здатна вести сучасну війну. Цей фактор є ключовою гарантією безпеки для країни, — констатував фінський лідер. — Це могутня озброєна сила та здатність вести сучасну війну, на відміну від будь-якої іншої країни-члена НАТО».

На його думку, ситуація змінилася таким чином,

П Р Я М А М О В А

Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України:

— Існує чітка позиція президента Зеленського, що Україна не прийматиме ерзац-членств. Партнери розуміють це, тому варто зосереджуватися на тому, щоб іти шляхом виконання вимог і відповідності критеріям, які потрібні для приєднання до блоку. На засі-

данні Ради ЄС, у якому я брав участь, було надано позитивний сигнал щодо масиву законодавства, яке було прийняте парламентом для наближення до членства.

Крістен Міхал, прем'єр-міністр Естонії:

— На мій погляд, майбутнє України безумовно пов'язане

з Європою, тому що швидше ми почнемо, то швидше там опинимось. Водночас Україна розуміє, що для вступу до Євросоюзу потрібно провести всі реформи та зробити всі необхідні кроки, але прискорений шлях мені дуже подобається. Сподіваюся, що так і буде. Це ті перемовини, які ми ведемо сьогодні, тож побачимо.

що Європа залежить від України дужче, ніж навпаки. Адже статистика свідчить про значні втрати рашистських окупантів на фронті. «За останні чотири місяці Україна щомісяця знищувала або завдавала поранень від 30 тис. до 35 тис. російських солдатів, — додав президент. — І 95 % цих утрат було завдано саме завдяки використанню дронів».

ПЛАТА ЗА ВСТУП

Своєю чергою Фрідріх Мерц, канцлер ФРН, заявив, що Україні, ймовірно, доведеться погодитися з тим, що частина її території може залишитися поза контролем Києва в межах майбутньої мирної угоди з РФ: «У певний момент Україна підпише угоду про припинення вогню; у певний момент, сподіваємося, мирний договір з РФ. Тоді може статися так, що частина території України вже не буде українською». Він додав, що якщо Зеленський захоче донести таку позицію до суспільства і заручитися підтримкою, зокрема через референдум, то одночасно має пояснити громадянам: «Я відкрив вам шлях до Європи». Бундесканцлер також відмітив, що припинення війни може наблизити Україну до членства в ЄС, а для відмови від окупованих РФ територій доведеться провести референдум.

У відповідь Зеленський акцентував, що Україна захищає від РФ не лише себе. За його словами, російський диктатор прагне використати окупацію українських територій для подальшого наступу на європейські країни. «Коли ми говорили про статус кандидата, я попросив: «Будь ласка, скажіть, що нам треба зробити, щоби бути на тому ж рівні, що й ви». Не пропонуйте нам таких умов, як «полегшений ЄС» чи ст. 5, як із гарантіями безпеки, будь ласка, будьте з нами чесними. Вони всі кажуть: «Ну, ми не станемо змінювати правила заради України». Але ми не просимо цього, не просимо надати нам половину реформ чи щось таке. Не давайте нам додаткових речей і дивіться на нас як на рівноправну країну. І коли ми зміцнюємо вас, а ви зміцнюєте нас, не дивіться на нас так, ніби ми просимо прийняти нас до себе. Україні потрібна дата вступу до ЄС, оскільки, як я повідомив ЄС, ви втратите Україну, як втратили Грузію», — підсумував президент.

Стрімке звільнення нового керівника центру з ШІ

Коллін Бернс

■ Washington Post

Адміністрація президента звільнила з посади Колліна Бернса, фахівця зі штучного інтелекту (ШІ), якого Міністерство торгівлі США щойно призначило керівником Центру стандартів та інновацій (CAISI). Про це пише The Washington Post, посилаючись на людей, знайомих зі ситуацією.

Бернс, який раніше працював в Anthropic і OpenAI, розпочав роботу, але вже за чотири дні Білий дім наполіг на його відставці. Причиною стали побоювання щодо його зв'язків з Anthropic — компанією, яка останні місяці гостро конфліктує з Дональдом Трампом.

За даними співрозмовників Washington Post, частина посадовців Білого дому не була завчасно поінформована про призначення Бернса. Їх непокоїла перспектива того, що виходець із великої приватної ШІ-лабораторії обійматиме посаду, яка передбачає тісну роботу з індустрією.

CAISI, створений за часів Джо Байдена як Інститут безпеки ШІ й згодом перейменованій Трампом, є головною ланкою уряду для взаємодії зі ШІ-індустрією. Центр оцінює ризики для національної безпеки від новітніх моделей, зокрема Anthropic Mythos, яку сама компанія описує як таку, що має потенційно небезпечні можливості у сфері комп'ютерного зламу. На тлі зростання потужності таких моделей влада намагається одночасно й контролювати, і не втратити зв'язок із ключовими гравцями ринку.

Про призначення Бернса першим повідомило консервативне видання Daily Signal, що викликало позитивну реакцію в експертному середовищі. Відомий блогер Зві Мовшовіц публічно назвав рішення про його при-

значення «бездоганим вибором». Однак уже за кілька годин видання оновило матеріал, зазначивши, що департамент вирішив рухатися в іншому напрямі й обрав нового кандидата.

Новим керівником центру став Кріс Фолл, учений із тривалим досвідом роботи у федеральному уряді та в академічній сфері. У заяві Міністерства торгівлі йдеться, що Фолл забезпечить наукове лідерство, необхідне для того, щоб Америка очолювала світ в оцінці передових моделей ШІ та розробці технічних стандартів, які захищають національну й економічну безпеку. Сам Білий дім переадресував усі запитання щодо ситуації до Міністерства торгівлі й причини зміни кандидата не коментував.

Історія Бернса додає скандалу драматизму. Він навчався в аспірантурі з комп'ютерних наук у Каліфорнійському університеті, але 2023 року обливши PhD-програму, щоби приєднатися до OpenAI, а наприкінці 2024-го перейшов до Anthropic. Замолоду він установив світовий рекорд зі збирання кубика Рубика за 5,25 с.

Дін Болл, колишній радник адміністрації Трампа з питань ШІ, заявив, що Бернс відмовився від цінних акцій Anthropic і переїхав через усю країну заради роботи в уряді, а натомість отримав «удар в обличчя від власної держави». Болл безпосередньо пов'язав відставку Бернса з приналежністю до Anthropic, назвавши це «дурним, але передбачуваним автоголом» адміністрації президента США.

При цьому з'являються сигнали, що стосунки між Білим домом і компанією поступово теплішають. Модель Mythos змусила уряд серйозно зайнятися ризиками кібербезпеки, пов'язаними з новими ШІ-системами, а нещодавно відбулися перемовини з Даріо Амодеєм, генеральним директором Anthropic, на яких обговорювали взаємну співпрацю. Попри це сторони продовжують судову тяганину через рішення адміністрації Трампа визнати компанію загрозою національній безпеці.

СТАВКА НА ТЕХНОЛОГІЇ, ВИПРОБУВАНІ В УКРАЇНІ

■ Military Times

Армія США взялася застосовувати недорогі дрони-перехоплювачі, уперше випробувані в Україні, для протидії іранським ударним безпілотним літальним апаратам (БПЛА). Мета програми — змінити економічний баланс протиповітряної оборони на користь дешевших засобів перехоплення. Про це повідомляє Military Times.

Як заявив під час бюджетних слухань у комітеті з асигнувань Конгресу Ден Дрісколл, міністр Армії США, військові вже приступили до розгортання системи Merops і нарощують її виробництво в рамках зусиль зі захисту від масових атак дешевих БПЛА.

За словами урядовця, на початку конфлікту на Близькому Сході Армія США змогла протягом приблизно восьми днів закупи-

ти близько 13 тис. одиниць системи Merops, що він охарактеризував як результат спрощеної процедури закупівель, яка дозволила уникнути тривалих міжвидомчих узгоджень.

Ключовим елементом програми є вартість перехоплення. Наразі ціна одного БПЛА Merops — близько 15 тис. USD, а при масштабуванні виробництва може знизитися до 10 тис. USD. Для порівняння: ори-

єнтовну вартість одного іранського дрона Shahed оцінюють приблизно в 3 тис. USD. Дрісколл зазначив, що така економічна модель ставить США у вигідне становище з погляду витрат, підкресливши готовність розширювати закупівлі в разі необхідності.

Система Merops була розроблена американською компанією Perennial Autonomy. Це мобільний перехоплювач із фіксованим крилом. За галузевими даними, його дальність дії становить приблизно 5–20 км, а максимальна швидкість — до 280 км/год. Бойова частина — осколкова, масою близько 2 кг.

Апарат використовує бортові сенсори для виявлення та супроводу цілей, застосовуючи радіочастотне, радіолокаційне або теплове наведення на фінальному відрізу траєкторії. Система також розрахована на роботу в умовах радіоелектронної протидії та здатна функціонувати за придушення GPS і радіосигналів.

Згідно із публікацією, уперше Merops застосували українські військові у червні 2024 року проти російських БПЛА. Пізніше систему стали використовувати й країни НАТО, зокрема Польща та Румунія, для захисту східного флангу Альянсу.

Пентагон хоче витратити на дрони 75 млрд

■ Bloomberg

Міністерство війни США планує виділити 75 млрд USD на розвиток дронів і технологій боротьби з ними в межах найбільшого в історії бюджетного запитання, інформує Bloomberg.

Як зазначили у відомстві, значна частина фінансування буде спрямована на суттєве розширення Автономної робочої групи з питань оборони (DAWG), яка співпрацює зі спецпідрозділами та займається тестуванням новітніх систем.

Зокрема, для цього підрозділу передбачили 54,6 млрд USD проти лише 225,9 млн USD цього року.

Це може стати одним із найбільших річних зростань фінансування серед оборонних програм. У Пентагоні наголошують, що більшість коштів планують витратити не на створення нових розробок, а на закупівлю, оцінку та модернізацію вже існуючих безпілотних систем.

Підрозділ DAWG працює разом зі силами спеціальних операцій, які випробовують дрони в реальних умовах. Після цього військові передають виробникам свої зауваження для подальшого вдосконалення технологій.

Різке збільшення фінансування відбувається на тлі сучасних конфліктів, які продемонстрували ефек-

тивність дешевих ударних дронів. Зокрема, під час війни на Близькому Сході активно використовуються одноразові БПЛА. США також почали застосовувати подібні рішення. Зокрема, розгорнули підрозділи з недорогими ударними дронами, створеними на базі іранських технологій.

Крім того, Пентагон інвестує в розвиток роїв БПЛА з використанням штучного інтелекту. До відповідних проектів уже залучені провідні технологічні компанії. Водночас остаточне рішення щодо виділення коштів має ухвалити Конгрес. Це пов'язано з тим, що частина фінансування передбачена в межах окремого бюджетного пакета.

Марко Рубіо і Дональд Трамп

ІРАНСЬКА КАМПАНІЯ АМЕРИКИ

■ Марко Стріха

Минулого тижня Марко Рубіо, державний секретар США, заявив, що спроби Ірану зберегти вплив на Ормузьку протоку неприйнятні для Вашингтона. Він наголосив, що Сполучені Штати не можуть погодитись із ситуацією, за якої Іран фактично регулює прохід кораблів через стратегічно важливий морський маршрут або запроваджує власні збори за його використання.

Глава американського зовнішньополітичного відомства зазначив, що подібна модель перетворює міжнародну протоку на інструмент тиску. «Відкриття протоки не може означати систему дозволів із боку Тегерана і загроз для судноплавства без узгодження з іранською стороною», — сказав він. — Якщо під відкриттям проток вони мають на увазі: «Протоки відкриті, якщо ви координуєте дії з Іраном, отримайте наш дозвіл, інакше ми вас підірвемо, а ви нам заплатите» — це не відкриття».

Урядовець запевнив, що США не мають наміру це терпіти: «Вони не можуть нормалізувати — і ми не можемо терпіти їхні спроби нормалізувати систему, в якій іранці вирішують, хто може користуватися міжнародним водним шляхом і скільки

ви повинні їм платити за його використання».

Тим часом NBC News повідомив, що Білий дім приховує справжні наслідки воєнного конфлікту з Іраном, зокрема, рівень руйнувань на американських базах у регіоні, втрати військових і фінансові збитки. Джерела телеканалу стверджують, що масштаби збитків значно більші, ніж указують офіційно. Особливу увагу привернув факт, коли іранський винищувач F-5 прорвав протиповітряну оборону США й завдав удару по базі в Кувейті.

Ці дані ґрунтуються на аналізах American Enterprise Institute (AEI) та розмовах із представниками Конгресу й іншими посадовими особами. Згідно з оцінками AEI, Іран здійснив атаки на більш ніж 100 об'єктів, пов'язаних з 11 американськими базами в таких країнах, як Саудівська Аравія та Катар.

За інформацією двох неназваних чиновників, удар винищувача став першим за багато років випадком нападу на військову базу США з боку ворожого літака типу fixed-wing. Крім того, за оцінками аналітиків, збитки Америки внаслідок атак становлять уже понад 5 млрд USD. Дані Пентагона відзначають також втрати серед американських військовослужбовців: загинуло 13 осіб і близько 400 отримали поранення.

Проблема замовчування реальних масштабів збитків викликала невдоволення серед республіканських законодавців. «Ніхто нічого не знає. Ми вже кілька тижнів ставимо запитання і не отримуємо конкретики, навіть попри те, що Пентагон просить рекордно великий бюджет», — обурився помічник одного з республіканських конгресменів.

І хоча Дональд Трамп заявив про цілковите військове ослаблення Ірану та вихід США на вигравну позицію в мирних переговорах, Пентагон утримується від оприлюднення деталей через міркування оперативної безпеки.

Та справжній стан речей викликає сумніви: за даними NBC, багато іранських ракет усе ж досягло своїх цілей, попри заяви окремих чиновників про нібито неефективність іранської військової техніки. До того ж журналісти The Intercept наголосили, що кількість жертв серед американських військових також може бути занижена в офіційних звітах.

Додатково відмітили, що Білий дім попросив приватні супутникові компанії не розголошувати фотографії баз у регіоні після ударів Ірану. Причому, із листа компанії Planet Labs від 4 квітня стало відомо про продовження тимчасового блокування доступу до зображень на два тижні.

Нові кадрові рішення

■ Василь Нетудихата

Адміністрація президента Трампа звільнила з посад усіх 22 членів Національної наукової ради США, консультативного органу, що визначає напрям розвитку науки та курирує роботу Національного наукового фонду США. Як повідомила ArsTechnica, рішення довели до відома членів ради через короткий електронний лист без жодних пояснень.

У повідомленні зазначалося, що їхні повноваження припинені негайно від імені президента. Такий крок став безпрецедентним, адже членів ради зазвичай призначають на шестирічні терміни з перекриттям каденцій для забезпечення безперервності роботи.

Звільнення відбулося на передодні засідання ради, на якому мали представити звіт про втрату Сполученими Штатами позицій у науковій сфері на користь Китаю. Кеван Стассун, один із колишніх членів органу, назвав це рішення повним демонтажем американського лідерства у науці й технологіях. Раніше Білий

дім пропонував скоротити бюджет Національного наукового фонду США більш ніж наполовину, скасувати сотні ґрантів і скоротити персонал. Директор фонду, призначений Трампом, також покинув посаду на тлі цих змін.

Деякі аналітики припускають, що це звільнення може бути пов'язане з наміром сформувати новий склад ради, лояльний до політичного курсу теперішньої адміністрації. Подібні кроки вже фіксували в інших структурах, зокрема, у сфері охорони здоров'я та наукового консультування при американському уряді.

ДО СЛОВА

Джулі Девіс звільняється з посади тимчасового повіреного у справах США в Україні. Financial Times написала, що через розбіжність у поглядах на ставлення Трампа до української держави. Проте в Державному департаменті запевнили, що Девіс завжди підтримувала зусилля адміністрації президента, спрямовані на досягнення тривалого миру між Україною та РФ. А звільнення пояснюється завершенням 30-річної успішної кар'єри в дипломатичній службі. «Вона йде на пенсію після 30 років видатної кар'єри в дипломатичній службі. Вона продовжуватиме з гордістю просувати політику президента Трампа, доки офіційно не покине Київ у червні 2026 року та не піде на пенсію з Державного департаменту», — заявив Томмі Піґотт, речник Державного департаменту.

Створили «бюджетну версію» Tomahawk

■ Андрій Підкуймуха

Американська компанія CoAspire продемонструвала свою нову крилату ракету Rapidly Adaptable Affordable Cruise Missile — Extended Range (RAACM-ER). Її вже порівнюють із Tomahawk через дальність лету понад 1,8 тис. км.

RAACM-ER технологічно є простішим виробом, порівнюючи з Tomahawk. Ця крилата ракета належить до нового класу ракет, який вирізняється насамперед доступністю та масовістю. Аналітики звернули увагу на те, що RAACM-ER має багато відмінностей від базової ракети RAACM, попри те, що вони перебувають в одній лінійці. Насправді

ж вони мають різні тактико-технічні характеристики й можливості.

Наразі невідомо, скільки може коштувати ракета типу RAACM-ER. За словами експертів, якщо її вартість перевищить 1 млн USD і наблизиться радше до Tomahawk, ніж до їхніх попередніх версій, то це фактично нівелює всі переваги цього класу ракет. Та вартість ракети RAACM, найімовірніше, становитиме трохи більше ніж 200 тис. USD за одиницю. Проте нові версії можуть коштувати значно дорожче. Крім того, аналітики додали, що RAACM є результатом проекту ERAM. Це означає, що цю ракету в кінцевому підсумку в значних кількостях поставитимуть силам оборони України.

ДО СЛОВА

Міністерство війни США нарешті розблокувало 400 млн USD військової допомоги Україні, які раніше затримували. Про це заявив Піт Герґсет, глава відомства. Ідеться про гроші, які Кон-

грес схвалив ще торік у межах оборонного бюджету США на 2026 фінансовий рік. Їх виділили на USAI — програму з виробництва американськими компаніями зброї, пріоритетної для сил

оборони України. Затримку пов'язують із заступником міністра оборони Колбі. Його політичний підрозділ, за словами сенатора Мак-Коннела, відмовлявся пояснювати сенаторам її причини.

ЩО РОБИТИ ДЛЯ СТРИМУВАННЯ АГРЕСОРА?

■ Любко Петренко

Німецьке видавництво CN Beck опублікувало працю Карла Масали, професора політології Мюнхенського університету Бундесверу, під назвою «Якщо Росія переможе: сценарій». Автор розглядає два евентуальних сценарії розвитку російсько-української війни: негативний, за якого Російська Федерація (РФ) перемагає, та позитивний, за якого РФ зазнає поразки.

ПЕРЕМОГА МОСКВИ

Після того як окупаційні російські війська прорвали позиції української армії на півдні і сході країни, які страждали від дощукільної нестачі боєприпасів і живої сили, вони знову взяли курс на свою головну ціль — захоплення Києва. Хоча на це знадобилося не два-три дні, але все ж «демілітаризацію та денацифікацію» вдалося провести успішно.

Президента Зеленського і його уряд скинули. У кращому разі їм удалося евакуюватися на Захід. У гіршому — їх упіймали, полонили чи ліквідували бойовики Кадирова. На їхнє місце був призначений авторитарний маріонетковий правитель.

Але й після перемоги над Україною російська держава не планує спочивати на лаврах — вона готується до наступних зв'язг. Економіка та суспільство продовжують переходити на воєнні рейки. Загартована в боях російська армія завершує останні приготування. Мобілізація й рекрутинг тривають. Чисельність Збройних сил РФ зростає до кількох мільйонів. Лави поповнили ще й українськими колаборантами. Генеральний штаб РФ зробив усі необхідні висновки зі своїх помилок. Китайська Народна Республіка (КНР), Іран і Корейська Народна-Демократична Республіка (КНДР) озброюють своїх російських союзників.

Водночас американці виводять свої війська з Європи. Вашингтону Старий світ уже нецікавий. Білий дім концентрує всі свої сили на війні з КНР не лише в контексті намірів Пекіна окупувати Тайвань, а й загалом у змаганні за панування в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Також доводиться вступати в чимраз гарячішу сутичку з КНДР, яка, натхнена перемогою над

Україною, вирішила, що зможе втілити свою давню мрію — захопити весь Корейський півострів.

Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) і Франція так і не спромоглися на потужний європейський безпековий альянс. Велика Британія заглиблюється у власні проблеми і сподівається, що острівне положення вкотре врятує її від усіх воєнних пертурбацій на континенті.

І ось одного привітного ранку російські танки, штурмовики та бомбардувальниками, підтримані масованим ракетним вогнем, перетинають кордони країн Балтії. Білорусі також доведеться піти війною на Литву. У штаб-квартирі НАТО в Брюсселі паніка. Ніхто до пуття не знає, як діяти.

ПОРАЗКА РФ

Раніше перемогою України та поразкою Росії вважали цілковите витіснення окупантів з усієї української території. На жаль, тепер переможні інтенції значно скромніші: зупинити ворога й укласти угоду про перемир'я на лінії бойового зіткнення, коли вдасться відстояти незахоплені рештки Донбасу.

Після цього можна буде зайнятися мирною відбудовою України із залученням західних коштів. А Путін після офіційного закінчення війни оголосить перемогу російської зброї і піде з посади президента РФ, яку незаконно обіймає останні 14 років. Надалі він діятиме лише за лаштунками.

Своїм наступником Путін призначає 47-річного Олега Обманчикова (особа вигадана). Новий молодий глава російської держави завдяки віртуозній дипломатичній кампанії домагється потепління у відносинах зі Заходом. Оскільки стосунки з РФ знову нормалізуються, європейські країни відмовляються від

посиленого озброєння, а Сполучені Штати скоротять свою військову присутність у Європі. Європейський Союз (ЄС) після недовгого пручання знову закуповуватиме енергоносії в Росії.

А що тим часом робить Москва? Використовує мирні роки, щоб залізати рани, накопичити трохи грошей для реорганізації та модернізації збройних сил. Карл Масала називає фатальний «день X» — 27 березня 2028-го. Природно, ця дата цілком умовна. Але варто пам'ятати, що професор писав свою книгу 2024 року. Тоді ще жеврїла надія на відносно швидкий мир, який мав би забезпечити Дональд Трамп. У квітні 2026-го вже зрозуміло, що зі «швидким миром», м'яко кажучи, не склалося. Тому візьмімо умовну дату 27 липня 2030 року. Маючи надію на те, що, як прогнозує багато експертів, російсько-українська війна таки завершиться цього року. Причиною стане чи то гучне економічне падіння РФ, чи то її чимраз виразніші поразки на полі бою, що призведуть до критичного сточування наступального потенціалу.

Тож 27 липня 2030-го, через приблизно чотири роки після російсько-українського перемир'я, російські війська переходять річку Нарву й окупувають однойменне місто в Естонії. Військово-морські сили РФ захоплюють естонські острови Сааремаа і Гіюмаа в Балтійському морі. Це дозволяє росіянам блокувати значну частину балтійської акваторії, зокрема, підхід до берегів Литви, Латвії, Естонії та Фінляндії. У такому разі війська НАТО мали б доступ до країн Балтії лише через Сувальський коридор.

На переконання професора, росіяни діятимуть

глобально й комплексно. Інвазію у Східній Європі підкріплять попередніми операціями на африканському континенті. Там російські спецслужбовці та найманці спровокують кілька нових воєн, спричинять чергову хвилю біженців через Середземне море. Для контролю над середземноморською акваторією доведеться задіяти військові кораблі країн-членів ЄС. Тому німецькі й шведські фрегати перекинуть із Балтійського моря до Середземного.

Але в день нападу на Естонію, за сценарієм Масали, відбуваються два терористичні акти: один у ФРН, ще один у Великій Британії. У ФРН від рук терористів загине провідний менеджер оборонної промисловості (натяк на Арміна Паппергера, генерального директора Rheinmetall, на якого готували реальні, а не вигадані замаху).

Наступного дня після вторгнення в Естонію відбувається демонстрація сили РФ у географічно іншому місці. Завдяки блискавичній операції бойових плавців з атомного підводного човна, на безлюдному острові Ганса біля Гренландії підіймуть російський прапор. Він мав би просигналізувати, наскільки близько російський атомний підводний човен може непомітно наблизитися до берегів США. КНР підіграє РФ. Китайські військові можуть загострити ситуацію навколо того ж Тайваню або спірних островів Спратлі, щоб відвернути увагу США від подій у Балтії.

Таллінн закликає НАТО вдатися до ст. 5 Північноатлантичного договору. Його відхиляють до з'ясування ситуації з потенційною допомогою США. Дональд Трамп (або Джей Ді Венс) не готовий ризикувати тре-

тью світовою війною заради Нарви. Генеральний секретар НАТО констатує: «Сьогодні для Альянсу був чорний день».

«Якщо обмежене в просторі випробування міцності ст. 5 призведе до описаного результату, то РФ досягне своєї мети. Якщо держави-члени вже не вірять в обіцянки колективної підтримки, то НАТО приречене на загибель, оскільки воно не виправдовує справжню мету свого існування, — зазначив професор. — Не варто плекати надії, що в майбутньому Росія буде надто слабкою, щоб напасити на інші держави. Тож існує лише одна стратегія — стримування російського військового потенціалу й обмеження амбіцій Кремля щодо політичної сили». Тому необхідно й надалі озброюватися і зміцнювати європейські армії навіть у разі укладання миру на російсько-українському фронті.

Не дарма мислячі німецькі журналісти радять усім європейським політикам не полінуватися і прочитати цю не надто товсту книгу — всього 116 сторінок. «Цей сценарій читається як чорновий варіант геополітичного трилера. Однак це анітрохи не применшує його серйозності. Програвання можливих сценаріїв є повсякденною справою в колах оборонної політики. Вони можуть допомогти розробити контрстратегії. Масала ретельно продумав розвиток подій останніх років. Особливо він побоюється, що після встановлення миру в Україні європейці повернуться до старих моделей поведінки й не будуть дбати про свою обороноздатність», — застеріг журналіст Александр Вайнляйн у статті під назвою «Думати про немислиме», опублікованій у Das Parlament.

■ Оксана Горнятко

У ПАЛАТАЙНІ ВІДКРИЛИ ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР

осередку Спільки української молоді та кредитівки «Самопоміч». Центр розташований поруч із храмом та іншими українськими установами, що фактично завершило формування потужного національного кластера в місті.

Центр має шість класних кімнат для мовних, освітніх і мистецьких програм, танцювальну студію та виставкову залу для презентації творчої спадщини, багатофункціональну залу зі сценою для проведення концертів і громадських зборів, сучасну кухню для кулінарних майстер-класів і спільних обідів, а також зону відпочинку для зустрічей представників різних поколінь діаспори.

Урочистості розпочалися з виконання Ольгою

Цвинтарною гімнів США й України. Обряд освячення провели представники духовенства, зокрема, владика Венедикт і о. Ярослав Мендюк, парох місцевої церкви. «Український громадський центр — це не просто будівля: він буде домом для душі, місцем єдності й сили, ще одним осередком культурного, духовного та суспільного життя», — зазначив у своєму слові владика.

Першим музичним виступом у стінах нового закладу став концерт тріо бандуристок Alvia. Організатори наголосили, що центр має на меті об'єднати українців усіх хвиль еміграції та стати місцем збереження національного коріння далеко від Батьківщини.

У містечку Палатайні (штат Іллінойс) відбулося урочисте освячення нового Українського громадського центру, що стане головним майданчиком для розвитку національної ідентичності та культури українців регіону.

Новий осередок створили на базі колишнього складського приміщення завдяки спільним зусиллям парафії Непорочного зачаття Української греко-католицької церкви,

У Нью-Йорку слухали українську музику

■ Дзвінка Сагайдак

У Карнегі-холі відбувся концерт української музики, приурочений до 40-х роковин Чорнобильської катастрофи.

Скрипалька Соломія Івахів і піаністи Павло Гінтов і Стівен Бек виконали твори українських композиторів Філарета Колесси, Бориса Лятошинського, Віктора Косенка, Федора Якименка, Євгена Станковича, Ганни Гаврилець,

Мирослава Скорика, Юрія Поволоцького та Лариси Кузьменко.

Андрій Мельник, постійний представник України при Організації Об'єднаних Націй, у своєму виступі зазначив, що «українська класична музика, на жаль, значною мірою залишається невідомою світові». За його словами, причиною цього стало систематичне придушення української культури протягом радянської окупації, коли

композиторів переслідували, ув'язнювали або знищували, а їхні твори заборонялося виконувати. «Імперія свідомо прагнула звизити саму ідею української культури і звести її до фольклору та етнографії», — сказав дипломат.

І додав, що зараз Україна намагається повернути свою музичну спадщину у світовий культурний простір. Цьому, зокрема, слугував і концерт у Нью-Йорку.

Розмова про екоцид в Україні

■ Софія Калина

Громадська організація Ukrainian Jersey City (штат Нью-Джерзі) спільно з Pennsylvania State University провели четвертий щорічний захід у межах Eco Series — онлайн-дискусію та поетичне читання, присвячені екологічній кризі в Україні через війну Російської Федерації (РФ). Про це розповіла Анастасія Шемуда, керівниця відділу зв'язків із громадськістю та медіа Ukrainian Jersey City.

Участь у вебінарі взяло близько 100 учасників з різних країн. Захід поєднав наукові доповіді та мистецькі елементи, що дозволило комплексно висвітлити наслідки війни для довкілля України. Зокрема, під час дискусій обговорювали знищення Каховської греблі та його масштабні екологічні наслідки, а також питання евакуації та захисту тварин із прифронтових територій. На основі

досліджень і польового досвіду спікери пояснили, як бойові дії руйнують екосистеми та впливають на життя людей; яку роль природа відіграє в українській культурі та повсякденному житті; а також ширший гуманітарний і екологічний вплив конфлікту.

Розмовляли й про відновлення довкілля, відповідальність за екологічні злочини та наслідки війни на роки. Завершенням заходу стало поетичне читання, яке, за словами організаторів, передало крихіткість взаємозв'язку між людиною та природою і підсилює загальний меседж події.

Зібрані кошти — понад 10 тис. USD — спрямують на підтримку організацій і проєктів, що працюють в Україні, зокрема, Ecofortress 2.0, UAnimals, Truth Hounds і Forest Release. Учасників також закликали долучитися до благодійного аукціону, де представлено роботу української художниці Лідії Боднар-Балагутрак.

Контрпротест через хід «Безсмертного полку»

■ Ірина Коляда

У столиці США відбулася акція протесту українців та американців проти російського ходу «Безсмертного полку» біля Меморіалу Другої світової війни, повідомив Світовий конгрес українців.

«Об'єднавшись, українці нагадали: не може бути жодної героїзації російської воєнної машини, поки триває повномасштабна війна проти України», — ідеться в повідомленні. За порядком під час акцій росіян стежили федеральні служби США — поліція, Національна гвардія та представники Міністерства юстиції.

Акції «Безсмертного полку», які проводять в РФ і за її межами, є пропагандистськими заходами, які

контролює та спонсорує Кремль. За кордоном ці акції російські активісти організовують щороку на початку травня. Однак у США хід «Безсмертного полку» від початку повномасштабної агресії РФ проти України не проводили до травня минулого року, коли він був анонсований. Після вимушеної павзи, спричиненої міжнародною ізоляцією, торік Кремль знову вивів свої колони на вулиці Рима, Атен, Торонто та Нью-Йорка.

■ Юстина Зарваниця

У Вашингтоні (округ Колумбія) провели благодійний вечір Shaping Tomorrow, поінформувала Марія Дмитрів-Капеняк, голова відділення Іллінойсу Українського конгресового комітету Америки.

Подія об'єднала представників бізнесу, технологічного сектору, дипломатії та громадських ініціатив

Благодійний вечір на підтримку дітей в Україні

навколо однієї мети — підтримати освіту українських дітей і підлітків попри війну.

Організатором вечора виступила вашингтонська юридична фірма Searby PLLC. Захід поєднав експертні дискусії, мистецьку програму та виступи учасників освітніх ініціатив. «Ситуація вимагає від нас бути розумнішими, сміливішими, швидшими й силь-

нішими, ніж будь-коли», — наголосила активістка.

Центральною подією стала публічна розмова між генералом Девідом Петреусом і журналісткою CNN Кімберлі Дозье — про глобальну безпеку, підтримку України та роль освіти у відновленні країни.

Особливим моментом вечора стала презентація досягнень україн-

ських дітей із програми Tech Explorers від Dignitas Ukraine: вони продемонстрували навички керування дронами й інші технологічні здобутки. Програма орієнтована на дітей і підлітків, зокрема з родин військових, і забезпечує доступ до сучасної STEM-освіти та практичних занять.

Важливою частиною події став аукціон сучасного

українського мистецтва, серед робіт якого були твори з регіонів, що нині перебувають під окупацією — символ стійкості української культури. «Ця ніч показала, що можливо, коли люди об'єднуються, щоби підтримати наступне покоління», — зауважили в Dignitas Ukraine.

Усі зібрані під час фандрейзингу кошти — 110 тис. USD — передадуть на розвиток програми Tech Explorers.

UKRAINE ACTION SUMMIT ПРОДЕМОНСТРУВАВ СИЛУ АДВОКАЦІЇ

Павло Грод, президент Світового конгресу українців (СКУ), здійснив адвокаційний візит до Вашингтона (округ Колумбія), де взяв участь у 8-му Українському саміті дій (Ukraine Action Summit), одному з найбільших загальнонаціональних зібрань прихильників України у Сполучених Штатах, організованому American Coalition for Ukraine.

Захід зібрав більш ніж 700 учасників з усіх 50 штатів і Пуерто-Рико. Делегації провели скоординовані адвокаційні зустрічі на Капітолійському пагорбі з членами Конгресу США та їхніми офісами, що дозволило зміцнити позиції щодо подальшої підтримки України з боку Сполучених Штатів.

Під час саміту Павло Грод відзначив силу координаційної моделі, яку вибудувала American Coalition for Ukraine, та висловив вдячність за її лідерство у формуванні об'єднаного й ефективного адвокаційного руху. Він наголосив, що коаліція об'єднує різні покоління української діаспори, а також американців неукраїнського походження, узгоджуючи їхні зусилля в послідовній і переконливій голос на підтримку України. «Цей рух демонструє, що можливо, коли люди об'єднуються навколо спільної мети й діють із рішучістю. Широка,

дисциплінована та міжпоколіннева коаліція зробила голос України неможливим для ігнорування у США. Саме така послідовна стратегічна адвокація не лише утримує Україну в порядку денному, а й приводить до реальних політичних рішень, і це модель, яку може наслідувати світ», — зазначив президент СКУ.

І підкреслив, що цей підхід є практичним орієнтиром для українських громад у всьому світі. Йдеться не лише про мобілізацію, а й про побудову сталої спроможності до адвокації на основі чітких меседжів, стратегічної координації та системної взаємодії з політиками.

Провідник також закликав українські організації та партнерів підтримати Декларацію єдності світового українства — ініціативу, яку СКУ просуває 2026 року. Декларація має на меті консолідувати глобальну українську спільноту довкола спіль-

них пріоритетів: перемоги України, її відбудови, збереження територіальної цілісності й довготривалого зміцнення єдиного глобального українського голосу.

У межах візиту Грод також зустрівся з Деймоном Вілсоном, президентом і генеральним директором National Endowment for Democracy. Президент СКУ подякував за те, що ця організація і надалі утримує Україну у фокусі своєї уваги та підтримує українське громадянське суспільство.

У ході розмови відмітили трансформацію українського громадянського суспільства: від внутрішнього чинника до глобального актора, що формує міжнародну обізнаність, мобілізує підтримку та захищає демократичні цінності. «Сьогодні українське громадянське суспільство — це вже не лише внутрішня сила. Це глобальний рушій демократичної стійкості, який мобілізує підтримку та зміцнює демократичні мережі в усьому сві-

ті», — констатував Павло Грод.

Під час візиту до американської столиці він також виступив перед студентами в межах події Ukraine Action Summit, організованої Українським товариством Джорджтаунського університету. Захід об'єднав активну молодь і створив простір для навчання, нетворкінгу й участі в підтримці України.

Крім того, президент СКУ взяв участь у Ukraine Impact Forum: Faith and Resilience, що відбувся в Університеті Нотр-Дам. Форум об'єднав представників уряду, релігійних та академічних кіл України і США й був присвячений партнерству між Університетом Нотр-Дам і Українським католицьким університетом, спрямованому на відбудову України та її довготривалий розвиток.

Серед спікерів заходу були Ольга Стефанішина, Борис Гудзяк, Тарас Добко й інші провідні представники уряду, церкви й академічного середовища обох

країн. Делегація також провела зустрічі з партнерами, зокрема, із Маріанною Третяк з Української національної жіночої ліги Америки та згаданим Деймоном Вілсоном. «Ми щиро цінуємо підтримку наших партнерів для України. Продовжуймо працювати разом, послідовно та з реальними результатами», — наголосив Павло Грод.

Його візит ще раз підтвердив ключове: глобальна українська спільнота не лише єдина у своєму голосі, але й дедалі ефективніша у своїх діях. Ukraine Action Summit — це масштабна подія, що проводиться двічі на рік і об'єднує активістів, організації та лідерів громад з усіх США для підтримки оборони України, її відбудови й демократичного майбутнього. Саміт слугує платформою для обміну досвідом, розробки адвокаційних стратегій і взаємодії з американськими політиками щодо важливості подальшої підтримки України.

Пресслужба СКУ

В Італії напали на українців із прапорами

■ Ірина Олішук

Італія відзначила 81-шу річницю визволення від фашизму та нацистської окупації традиційним ходом із прапорами. Проте учасником з українською символікою відмовили в участі в акції, а до частини з них застосували силу. На інцидент відреагували Джорджа Мелоні, прем'єр-міністр Італії, та Посольство України в Римі.

За словами глави італійського уряду, під час демонстрацій відбулися напади на тих, хто тримав український прапор — символ народу, що бореться за свою свободу проти агресора. А українські дипломати назвали агресію щодо людей з українськими прапо-

рами та дискримінацію їх абсолютно неприйнятними. Вони наголосили, що український прапор символізує боротьбу за свободу, незалежність, демократію та людське життя, проти жорстокої війни Російської Федерації (РФ), найбільшої війни з часів Другої світової війни. «Насильство щодо тих, хто виступає проти щоденного вбивства невинних людей, депортації дітей і спроб РФ знищити незалежну державу та її народ, викликає глибоке обурення та повне нерозуміння. Це не повинно повторитися», — зазначили в посольстві.

Джорджа Мелоні також згадала про інші інциденти під час демонстрацій, зокрема, обурливі висловлювання на адресу Єврейської бригади, яка, за її словами, була змушена

покинути марш під охороною поліції, а також напади та словесні образи на адресу учасників. «Якщо це ті люди, які заявляють, що захищають свободу та демократію, я б сказала, що в нас є проблема», — підсумувала вона.

У пресслужбі Європейської демократичної партії повідомили, що члену їхньої італійської політичної партії відмовили в доступі до ходу в Болоньї лише за те, що він ніс український прапор. «Це не поодинокий випадок. Італійських радикалів обприскали перцевим балончиком із тієї ж причини, двоє демонстрантів у Римі були поранені пострілами із пневматичної зброї невідомими особами, а Єврейська бригада була вилучена з ходу», — ідеться в повідомленні.

Українці масово покидають Естонію

■ Оксана Горнятко

За час повномасштабної війни більшість українських біженців, які на початках прибули до Естонії, уже покинула цю країну. Про це розповіла Аннелі Кольк, надзвичайний і повноважний посол Естонії в Україні.

«Спершу до нас приїхало 89 тис. українців. Згодом частина з них повернулася додому або переїхала в інші європейські країни. Тож станом на зараз у нас залишаються 25 тис. українських громадян», — зазначила вона.

Дипломатка не назвала причин, чому майже

три чверті українців виїхало з країни, але запевнила, що естонський уряд намагається допомогти біженцям, чим може, аби забезпечити належні умови життя. Вона, зокрема, розказала, що в Естонії відкрили спеціальну школу для українських дітей, де навчання проводять за особливим планом, що поєднує естонську й українську програми. «Ідея в тому, щоб вони не втрачали зв'язок зі своєю культурою, історією та мовою. Якщо вони згодом повернуться в Україну, то зможуть продовжити навчання у себе вдома і не відчувати, що був згаяний час», — пояснила Аннелі Кольк.

ЗАСНОВНИЦЯ ШКОЛИ ДЛЯ ЖІНОК, ЯКА НЕ ЗДОБУЛА ОСВІТИ

■ Ірина Коваленко

Христина Алчевська однією з перших у середині XIX ст. системно взялася за освіту дорослих жінок у підросійській Україні. Її недільна школа у Харкові починалася як нелегальна ініціатива, проте згодом стала великим освітнім осередком, де навчалися тисячі жінок. Парадоксальним є те, що сама освіти не отримала.

Христина Алчевська

Читання Алчевської

Христина Алчевська (не плутати з її донькою, письменницею Христею Алчевською) народилась 16 квітня 1841 року в Борзні на Чернігівщині. Батько Данило Журавльов був викладачем російської словесности в міському училищі. Мама Аннет Вуїч — шляхтянка зі сербським і румунським корінням.

Попри те, що тато був освітянином, він не був прихильником освіти для жінок. Сини отримали домашню освіту й закінчили гімназію, а доньці він заборонив навіть навчатися читати й писати. Усупереч волі батька Христина вчилася самостійно: підслуховувала домашні уроки братів, опанувала базові знання раніше, ніж вони, а потім ще й писала за них твори.

Здібній дівчині все ж заборонили здобувати освіту. Тому вирішила це змінити. Уперта й наполеглива Христина Журавльова по-таї відвідувала заборонені просвітницькі товариства, масово «поглинала» книжки. Дівчина стала писати вірші й публікації для «Колокола» (російської революційної газети, яку вида-

вав у Лондоні Олександр Герцен) під псевдонімом Українка.

На її публікацію відреагував Олексій Алчевський — написав у редакцію та ініціював листування з авторкою. Двох молодих інтелігентів зблизила любов до Шевченкових віршів і загальом читання та українські теми. 1862-го Христина й Олексій одружилися і поїхали до Харкова.

Олексій Алчевський був успішним підприємцем і промисловцем, заснував перший у Російській імперії приватний акціонерний банк, довкола його металургійного комбінату розрослося поселення робітників, яке згодом стало містом. Родина щедро спонсорувала українське громадське та культурне життя, установа перший в Україні пам'ятник Тарасові Шевченку (через імперську заборону зробили це на своєму обійсті в Харкові 1899 року).

Завдяки чоловіковому бізнесу Христина Алчевська мала фінансові можливості для своїх мрій. 1862-го заснувала в Харкові жіночу недільну школу, якою займалася до кінця

життя. У школі викладала сама й безоплатно працювало понад сотню вчителів. Коли таке навчання заборонила влада, Алчевська читала лекції в себе вдома. Жінкам викладали письмо, математику, українську мову та літературу. Застосовували методи пояснювального читання, бесіди з історії культури, географії, гігієни, анатомії та фізіології людини, надання першої допомоги. Лише через вісім років приватну жіночу недільну школу відкрили офіційно.

Якщо спершу там навчалось близько 50 учениць, то через 30 років їхня кількість зросла до 600–700. Жінок поділили на вікові категорії та за їхнім рівнем знань. Кураторки також водили вихованок школи на екскурсії, вистави, літературні читання. 1896-го Христина Алчевська збудувала для школи нове приміщення, автором проєкту був її зять, архітектор Олексій Бекетов.

У школі навчали «кулішівкою», але після Емського указу, щоб освітній заклад не закрили, Алчевська перевела навчання на російську. 1879 року меценатка

відкрила ще одну школу — в с. Олексіївці (тепер — Михайлівка на Луганщині). Там викладав Борис Грінченко, який полемізував зі засновницею щодо мови викладання, проте Алчевська прагнула найперше дати жінкам освіту, навіть якщо лекції доведеться читати російською.

Попри це, як і її чоловік, популяризувала українську мову, народну творчість, поезію Тараса Шевченка. Подружжя фінансово підтримувало й інші освітні заклади — Гірничий інститут у Катеринославі (тепер Дніпро), Харківський сільськогосподарський інститут, бібліотеки.

Алчевська напрацювала методичні поради з навчання дорослих, із редколегією уклала тритомний критико-бібліографічний покажчик рекомендованої для читання літератури. Брала участь у міжнародних освітянських виставках. 1889-го на Паризькій виставці журі педагогічної секції присудило її збірнику «Що читати народові?» найвищу нагороду — *diplome d'honneur*, а вчителів Харківської приватної жіночої недільної школи відзна-

чило двома золотими і двома срібними медалями. Христину Алчевську обрали віцепрезидентом Міжнародної ліги освіти. «Кажуть, що в кожній людині буває свій «пункт божевілля». Моїм виявилось бажання навчити грамоти якомога більше жінок. Мені завжди здавалося, що чоловікам набагато більше пощастило у цьому. Натомість у випадку жінок упередження щодо їхньої освіти живуть скрізь — від хат до світських зал», — згадувала педагог.

У школах Христини Алчевської базову освіту здобуло близько 17 тис. жінок. 1919 року її харківська приватна школа перейшла в міське управління: її перетворили на вечірню школу робітничої молоді. Сама засновниця померла в Харкові 1920-го, трохи не доживши до запровадження обов'язкової загальної освіти. На її надгробку написали «Просвітителька народу». Справу мами продовжили донька Христя і син Микола, один із перших організаторів нової системи освіти дорослих та автор першого українського радянського букваря.

Українська школа відкрилася в Рурмонді

■ Лана Світ

Унідерландському місті Рурмонді відбулася важлива подія для українців — відкриття української школи, про яку місцева громада мріяла вже три роки.

Вона дасть дітям можливість вивчати українську мову, літературу, історію і традиції, а також спілкуватися з однолітками у звичному культурному середовищі. Крім навчання, заклад стане місцем зустрічі й підтримки для

всієї громади. «Ми мріяли про цей день три роки. І ось він настав. З відкриттям, «Вежа джур» — український культурний дитячий клуб у Рурмонді. Велика подяка батькам за довіру! Ми розпочинаємо шлях до вивчення рідної української мови, культури й історії в Рурмонді», — поділилася Ганна Жихарева-Толстік, голова громадської організації «Українці Рурмонда».

Організатори зазначили, що відкриття школи стало можливим завдяки спільним зусиллям активістів, волонтерів, Посольства

України в Нідерландах і місцевої влади. А також наголосили: це не просто освітній проєкт, а важливий крок до збереження української ідентичності за кордоном. «Багато дітей, які прийшли до нас сьогодні, приїхали в Нідерланди у віці трьох-чотирьох років. Вони не мають ніякого досвіду освіти в Україні. І це наш спільний біль. Тож наша головна місія — підтримати в дітях українську ідентичність, дати можливість спілкуватися українською мовою, співати українських пісень, читати

українські книжки», — заявила Вікторія Крінс, керівник школи «Вежа джур».

Наразі в школі навчається 17 дітей, однак заклад має можливість прийняти до 40 учнів, а з вересня ц. р. кількість місць може бути збільшена. Навчання орга-

нізоване у двох вікових групах: молодшій — для дітей віком від чотирьох до восьми років, та старшій — для учнів 9–12 років. У громаді сподіваються, що школа й надалі розвиватиметься та стане осередком українського життя в Рурмонді.

ДЕПОРТАЦІЇ — ЧАСТИНА ГЕНОЦИДУ УКРАЇНЦІВ

■ Павло Макієнко

Чим далі віддаляються злочини, учинені Кремлем у першій половині ХХ ст., тим краще стають зрозумілими їхні руйнівні наслідки для української нації. Адже злочин Московії був спрямований передусім на знищення української держави та самих українців. Більше як 90 років минуло з тих пір, коли голодоморами-геноцидами було знищено мільйони наших співвітчизників, але політика московських людоджерів щодо України не змінилася. Хіба раніше Москва ще так-сяк маскувала свої злочини, учинені проти українства, а тепер не лише не маскує, а й відкрито заявляє, що це головна мета кремлівських демонів.

Коли Україну та українців виморювали голодом в 1932—1933 рр., моя родина вже зазнавала величезних страждань на заслання в архангельських лісах, на Крайній Півночі Московії. В 1929—1931 рр. була одна з найбільших хвиль депортацій українських хліборобів, і мої родичі серед багатьох інших потрапили до цієї жахливої сталінської м'ясорубки. Нелюди відбирали в українців землю, худобу, реманент, помешкання. Мета кремлівських окупантів — насильно загнати людей до колгоспів, тобто в рабство.

Життя українських хліборобів під час окупації України так званими більшовиками — це суцільна трагедія з колосальною кількістю людських жертв. А масові депортації — просто жахливі. Це приблизно до 170 тис. українських сімей. В округи Крайньої Півночі, куди потрапила і моя родина, вивезли 70 тис. сімей, Сибіру — 50 тис., Уралу — 20—25 тис., Казахстану — 20—25 тис. Загалом мова йде про майже 1 млн репресованих і депортованих українців.

А за даними дослідників Голодомору В. Сергійчука, В. Василенка, В. Марочка, О. Стасюк та інших, число жертв у 1932—1933 рр. становить щонайменше 10,5 млн українців. Справжній науковий подвиг здійснив Володимир Сергійчук, завідувач кафедри Київського національного університету ім. Т. Шевченка й голова Міжнародної асоціації дослідників Голодомору-геноциду. Роками працюючи в історичних архівах різних регіонів України, які найбільше постраждали від Голодомору, опрацьовуючи документи Міністерства освіти, він виявив, що тільки дітей шкільного віку в Україні від голоду загинуло понад 4 млн. Тим самим Сергій-

чук зробив неможливим заперечення 10,5 млн знищених українців.

Депортації і так звана колективізація є одними з найстрашніших злочинів комуністичного режиму. Вони були передумовою геноциду, коли відбирали землю, худобу, реманент, житло, продукти харчування і перед нами ставав не власник-господар, а повністю залежний від тоталітарного режиму безземельник, пограбований до нитки й абсолютно беззахисний. Українського хлібороба перетворювали з господаря власної долі на безликого раба.

Таке трапилося з нашою родиною, коли страшного 1930 року, в розпал конфіскації-колективізації, розпочалася депортація українських землевласників у віддалені райони московської Півночі. Мої родичі — зі с. Лехнівки, тепер Барішівського району Київської області. Дідуся звали Павло Олександрович Петренко, бабусю — Оксана Кузьмівна. Вони їхали довго, у товарних вагонах, повільно, залишаючи на небагатьох зупинках тіла померлих від голоду, холоду та хвороб. З ними були і їхні доньки: Галя (3 роки), Оля (11 років), Лариса (9 років — моя мама). Приїхали посеред зими на Північ до с. Плесецька, де нині розташований найбільший російський космодром. Люті морози, снігу по пояс, серед дикої тайги викинули українські родини. Спершу будували собі халабуди зі соснових гілляк і грілися біля багаття. На роботу щоранку виганяли всіх. На нарах залишалися маленькі діти. Якщо падали з нар, їх поїдали лиси й інші звірі, які вільно заходили до хиж. Повернувшись із роботи, нещасні батьки замість дітей знаходили невелику купку кісточок. Та й на до-

рослих чигала лиха доля. До весни дожили далеко не всі. Гинули від важкої роботи, недуг, холоду та голоду. З нашої родини загинула наймолодша Галя, якій тоді було чотири роки. Від нестерпного голоду їли кору з дерев, а моя мати Лариса — траву і мох.

Українців на місцях заслання була абсолютна більшість. Офіційно їх називали «кулаки-переселенці». Саме такий напис був на картонній обкладинці особової справи мого дідуся, яку 1994-го я витребував з Архангельського управління внутрішніх справ у Києві та ознайомився з нею.

Спецпереселенець — особа, яка насильно виселена з місця постійного проживання без судової процедури. Насправді ж це означало жорстоку депортацію (геноцид). Мільйони відірваних від своєї батьківщини українців були без суду та слідства депортовані в найбільш віддалені та необжиті райони Московії. Їхня доля була навіть страшнішою за долю в'язнів ГУЛАГу, що складно навіть собі уявити. У концтаборах давали хоча б якийсь мізерний пайок і тримали в'язнів у бараках.

Депортованих українських «переселенців» викидали серед тайги, боліт, дикої місцевості. І там вони мали якось облаштуватися. При цьому виконувати найважчу роботу на лісоповалах, шахтах і будівництві. Будь-яку допомогу депортованим з боку місцевих жителів уважали злочином і жорстоко за неї карали. Смертність серед переселенців була значно вищою, ніж у таборах, хоча б тому, що серед них було багато дітей і людей похилого віку, які помирили першими.

Пригадую і деякі деталі нашого життя після повернення із заслання до України. Дідусеві не доз-

волили повернутися в рідну Лехнівку, тому родина опинилася в с. Калинівці Васильківського району на Київщині. Поверталися додому в товарному вагоні й везли зі собою з Півночі корову молочної холмогорської породи. Таких в Україні не було, а дідусеві хліборобські гени не могли дозволити покинути годувальницю. Та вдома створювали такі умови, що людина не могла тримати домашню худобу, бо не було де її пасти та чим годувати. Жителі сільської місцевості мали після «добровільної» реєстрації присадибних ділянок та тварин харчуватися на фабриках-кухнях.

Пригадую 1958 рік, мені було дев'ять. Ми пасли нашу корову разом із бабусею Оксаною на налігачі, щоб вона, не дай Боже, не зайшла на радгоспну власність. Та, на думку наглядача, це все одно був «злочин». Повалив бабусю на землю і став нещадно й жорстоко бити. Бабуся жахливо лементувала, а я з невимовним жахом спостерігав цю картину, бігаючи навкруги й кидаючи в цього виродка грудками землі. Ближче підійти боявся, бо бандит був із рушницею. Втомившись від своїх дій, цей п'яний покидьок забрав нашу корову й повів у радгоспну контору.

І ще кілька штрихів з історії нашої родини. Іноді до нас у Калинівку приїздив разом із родиною небіж мого дідуся Павла, дядько Льова з Норильська. Він побував у радянських концтаборах і після звільнення залишився жити на Півночі. Але була в нього мрія купити житло в Україні й повернутися. Розповідав такі жахливі речі, що мені

не вірилося. Запам'яталась розповідь про те, як він вижив у своєму баракі серед небагатьох, бо інші вимерли від нелюдської праці й голоду. Щовечора після відбою дядько повз у кінець бараку й лікар-українець давав йому миску каші. Це й зберегло йому життя.

Також дядько Льова розказував, як діяв закон про «саботаж» у сталінських концтаборах під час війни. «Саботажниками» в концтаборах звелили вважати всіх, хто вже не міг працювати. Їх виводили під руки надвір і розстрілювали на очах у всіх в'язнів. Такими способами подавляли волю до спротиву. Через якийсь час ці каральні заходи скасували, бо мало хто залишався в живих і нікому вже було працювати.

Цивілізований світ повинен знати правду про злочини Кремля та його посіпак, учинені проти українців, казахів, башкирів, інгушів, чеченців, калмиків, кримських татар та інших поневоленних народів. Також ми повинні поіменно назвати всіх тих, хто нині приховує злочини Кремля та працює на нього.

На сьогодні тему депортацій в Україні практично ніхто не досліджує. Єдине пояснення цьому, що при владі за часи незалежності України були не українські сили, а нащадки комуністів, агенти Кремля, представники різних «міжнародних центрів». Їхня мета — лише розграбувати Україну та зробити її колоніальною країною. Цілком інше завдання для українців — перемога над Московією, її «п'ятою колоною» та побудова української держави на українських цінностях.

НОВИНКИ ПРОПОНУЄ НЕ ЛИШЕ УКРПОШТА

■ Петро Йосип

Наприкінці минулого року Укрпошта вже втретє випустила марку, присвячену Різдву. Її урочисте погашення відбулось у Софійському соборі Києва. Про це повідомив Ігор Смілянський, генеральний директор підприємства. Він розповів, що нова марка авторства Антона Логова називається «390 тис. різдвяних янголів», і наголосив, що зараз усім українцям потрібні позитивні емоції, відчуття тепла й віри в добро».

«І нехай наш спокій охороняють такі янголи, як зображений на цій марці. Сьогодні світло як ніколи важливе. Тому бажаю всім світлим, спокійним свят у колі родини, а тим, хто сьогодні не поруч, залишатися з рідними на зв'язку, де б вони не були, і навіть на відстані відчувати близькість одне одного!» — привітав українців Смілянський.

А у Львові відбулося спеціальне погашення нової поштової марки, присвяченої воїнам 80-ї окремої десантно-штурмової Галицької бригади. Вона символізує вдячність українським захисникам, які нині боронять державу на передовій, а також є даниною пам'яті полеглим воїнам.

Сергій Гончар, заступник командира 80-ї бригади Збройних сил України, підкреслив, що ця марка є знаком пошани до військових, які щодня докладають надлюдських зусиль заради перемоги України. А Ярема Чуйко, представник відділення комунікацій бригади, додав, що це також спосіб вшанувати пам'ять полеглих побратимів. Своєю чергою Михайло Лашкін, представник Укрпошти, відзначив, що нова марка репрезентуватиме 80-ту Галицьку бригаду не лише в Україні, а й у різних країнах світу.

«Укрпошта» також випустила марку на честь скелетоніста Владислава Гераскевича, якого Міжнародний олімпійський комітет дискваліфікував через «шолом пам'яті». «Сильні вчинки не завжди приносять медалі. Але спорт іноді стає більшим за просто спорт. Українець став голосом усієї країни. Є речі, які неможливо дискваліфікувати. Гідність. Пам'ять. Вірність Батьківщині. І саме вони важать більше за будь-яке золото світу», — ідеться в повідом-

ленні. Укрпошта передала спортсмену 50 унікальних номерних марок, аби їх підписати та розіграти на аукціонах.

Водночас Latvijas Pasts у співпраці зі всесвітньо відомим вуличним художником Kiviie представили найновіший дизайн серії «XXV Зимові Олімпійські ігри», яку доповнив спеціальний блок марок солідарності, присвячений Гераскевичу. Центральним мотивом українського народу у вигляді квітів, що обіймаються. Гіртс Рудзітіс, голова правління Latvijas Pasts, відмітив, що цей випуск поштової марки став нагадуванням світові про людяність.

Своєю чергою до четвертої річниці вторгнення Росії до України Ватикан випустив нову поштову марку на честь українських католиків. На ній зобра-

жений греко-католицький собор Воскресіння Христового у Києві. Такий дизайн є незвичним для ватиканських марок. Поштова служба Апостольської столиці часто випускає марки на честь католицьких свят або національних церков, але зазвичай уникає будь-яких політичних посилянь у своїх дизайнах, надаючи перевагу зображенням релігійних діячів, як-от місцеві святі.

На новій марці зображено київський собор Воскресіння Христового, затемнений через відсутність електроенергії, але освітлений ззаду помаранчевим сяйвом вечірнього неба. Святослав Шевчук, глава Української греко-католицької церкви, який був присутній на заході у Ватикані з нагоди презентації марки, заявив, що її випуск є великим моментом розради. «Ми справ-

ді відчуваємо підтримку Святого Престолу через цю особливу увагу до нашої історії, до нашого життя в цей трагічний момент війни», — сказав він.

Поштовою марку Ватикану приурочили й до 30-ї річниці відновлення Київської католицької єпархії після розпаду Радянського Союзу та 12-ї річниці будівництва собору.

Тим часом в Укрпошти у Вінниці виявився конкурент. Місцеві правоохоронці повідомили про підозру махляреві, який налагодив незаконне виготовлення та збут фальсифікованих поштових марок із використанням торговельної марки державного підприємства. За рік діяльності Укрпошти завдано збитків на більш ніж 5 млн грн. За даними слідства, підозрюваний організував виробництво підроблених поштових марок без дозволу державної компанії. Для «бізнесу» чоловік орендував виробниче приміщення, закупив професійне поліграфічне обладнання та матеріали, а також залучив найманих працівників. Упродовж року в підпільному цеху виготовили понад 1,6 млн поштових марок з позначенням «Укрпошта — головна пошта країни». Серед фальсифікату були вподобані українцями колекційні серії «Русській військовий корабель» і «Писанка». Горе-підприємцю загрожує штраф від десяти тисяч до п'ятнадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на термін до трьох років або без такого.

ДО СЛОВА

На кордоні з Польщею митники зупинили спробу незаконного ввезення до України великої кількості поштових марок зі символікою націонал-соціалістичного тоталітарного режиму. Під час митного контролю в пункті пропуску Шегині—Медика працівники митниці виявили 14 487 поштових марок, прихованих серед вживаного одягу. Орієнтовна вартість вилучених предметів на тійовому ринку становить близько 1,5 млн грн. Для проходження митного контролю водій транспортного засобу обрав смугу руху «червоний коридор» і задекларував 350 кг уживаного одягу. Однак під час митного огляду виявили колекцію марок, які, згідно із Законом України № 317-VIII «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та

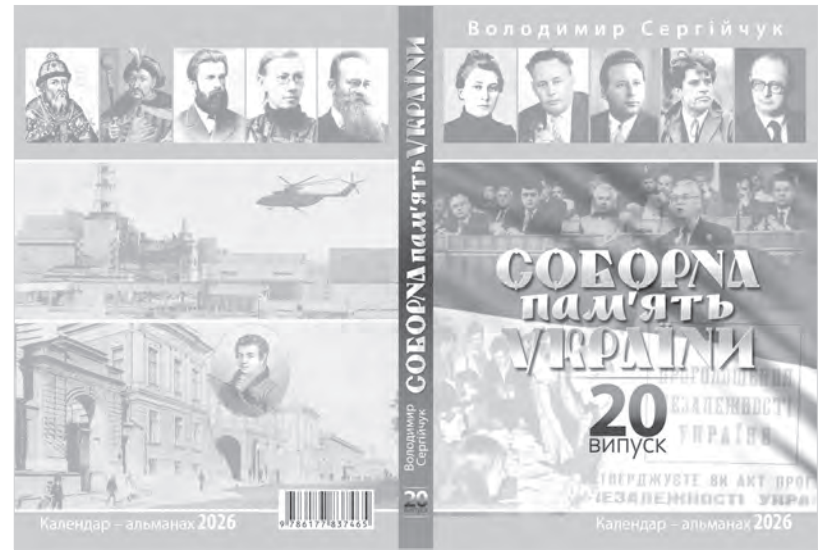
заборону пропаганди їхньої символіки», є забороненими до ввезення на митну терито-

рію України. За цим фактом склали протокол про порушення митних правил.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—18

Подаємо текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

«БІДНОТА ТА БАТРАКИ НА ЗІБРАННЯХ МАЛО ВИСТУПАЮТЬ, БО НЕ ЗНАЮТЬ ПО-РОСІЙСЬКИ...» (до 95-річчя розгортання масової ліквідації неграмотності серед українців Поволжя)

Коли в Дубенському районі Нижньоволзького краю в 1929 році не виконали план здачі зерна державі, то причини цього неуспіху пояснювали так: «Українські льозунги до хлібозаготівель було затримано в райвиконкомі, а українцям послано плякати на російській мові». Секретар райкому та голова райвиконкому, котрі вели боротьбу проти українізації — «українців у нас немає — є обрусілі хохли — тепер уже колишні».

З цього приводу в крайовій газеті з'являється спеціальна стаття Ю. Бергера «Українізація — політичне завдання», де зокрема, зазначалося: «Ми побачили, що наші українці дуже відстали від України, що куркуль в українському селі ще сильний, що бідноту слабо організовано. Ми побачили, що біднота та батраки на зі-

браннях мало виступають, бо не знають по-російськи і не розуміють, що розказує докладчик. А куркуль добре знає і розуміє по російськи та роз'яснює біднякові все по-своєму — по культурному».

Такі пояснення змусили місцеву владу повернутися обличчям до українізації не лише апарату, шкіл і куль-

турно-освітніх закладів, а й зайнятися ліквідацією неграмотності селянства. Мовляв, коли селяни будуть грамотними, то куркуль їх не зможе обдурити.

Таким чином нова ситуація висувала завдання остаточної українізації всієї мережі з ліквідації неписьменності — школи лікнепу, масових гуртків дошкільного виховання, шкіл для дорослих і т. д. Практичне розв'язання цього завдання мав здійснити журнал для малограмотних «Ленінові заповіді», що з'явився друком у 1931 році.

Тож політико-освітні заклади — клуби, хати-читаль-

ні, будинки колгоспника, що раніше свою діяльність здійснювали винятково російською мовою, відтепер мали перейти на українську.

Крім того, передбачалося організувати українську секцію при Саратовському інтернаціональному клубі та секцію українських пролетарсько-колгоспних письменників, українське земляцтво в Саратові, будинок української культури, української фундаментальної і пересувної бібліотек.

А враховуючи те, що українці заселяли в основному сільськогосподарські

райони, постала необхідність при місцевому агропедінституті відкрити українське відділення, потурбуватися про забезпечення його кадрами, для чого необхідно було створити аспірантуру з педагогічних, суспільних, економічних і сільськогосподарських дисциплін. Зокрема, ставилося завдання негайно українізувати Биківський, Баландинський і Капустинський сільськогосподарські технікуми, організувати у Владимирівці на базі школи селянської молоді новий педагогічний та сільськогосподарський технікуми.

ЛЮТИЙ

1 ЛЮТОГО

105 років тому (1921) помер генерал-хорунжий Павло Кудрявцев, український військовий діяч. Під час антигетьманського повстання став на бік Директорії, призначений заступником Військового міністра УНР. Народився 2 лютого 1873 року.

125 років тому (1901) у Чаплях під Катериносла-

вом народився Валер'ян Підмогильний, письменник, перекладач. Незаконно репресований. Розстріляний 3 листопада 1937 року на Соловках.

105 років тому (1921) народився Григорій Пономаренко, видатний композитор українського походження. Помер 1996 року.

90 років тому (1936) у тюремній камері на Соловках помер Євген Плужник, український поет, прозаїк, перекладач, сценарист. Народився 26 грудня

1898 року у Кантемирівці (тепер — Воронежська обл. РФ).

5 років тому (2021) помер відомий режисер Сергій Проскурня. Був автором мистецьких проєктів, організував та продюсував концерти, вистави, фестивалі, зокрема й першу «Червону руту». Проскурня був художнім керівником Одеського театру опери та балету. Загалом режисерував святкові концерти до Дня

незалежності України у 2008, а також у 2015—2018 роках. Народився у Львові 28 листопада 1957 року.

3 ЛЮТОГО

165 років тому (1861) народився Віталій Гудима, український військовий діяч. Займав посаду начальника мобілізаційного управління Військового міністерства УНР. Помер 19 лютого 1929 року.

125 років тому (1901) помер Костянтин Феофілактів, професор Київського університету, дослідник геологічних структур теренів України, засновник Київського товариства природознавців. Перший склав геологічну карту Київської губернії і геологічну карту Києва. Народився 1 листопада 1818 року у Санкт-Петербурзі

125 років тому (1901) у Теньках (нині — Татар-

стан, РФ) народився Іван Буланкін, український і російський біохімік, академік АН УРСР. Розробив методи отримання очищених препаратів желатину та консервування крові. У 1945—1960 роках був ректором Харківського університету. Помер 31 жовтня 1960 року.

120 років тому (1906) в Уличному на Дрогобиччині народився Нестор Горницький, видатний співак, педагог, музикант. Помер 1 липня 1978 року у Львові.

4 ЛЮТОГО

100 років тому (1926) народилася Галина Кальченко, скульптор, народний художник УРСР з 1967, лауреат Державної премії УРСР ім. Тараса Шевченка. Автор пам'яток М. Леонтовичу (1970, Тульчин), С. Гулаку-Артемівському (1971, Городище Черкаської обл.), М. Заньковецькій, Лесі Українці (1973), І. Котляревському (1975) у Києві. Померла 11 березня 1975 року.

90 років тому (1936) у Миколаївці Миколаївської області народився Борис Мозолевський, україн-

Микола Зелінський, один з найвидатніших хіміків. Помер 31 липня 1953 року.

7 ЛЮТОГО

165 років тому (1861) народився Ксенофонт Сосенко, український етнограф, фольклорист. Автор фундаментальних праць «Культурно-історична постать староукраїнських свят Різдва і Щедрого вечора», «Різдво-Коляда і Щедрий вечір: культурологічна оповідь». Помер 9 квітня 1941 року.

120 років тому (1906) народився Олег Антонов, видатний український авіаконструктор та організатор виробництва, прихильник демократичних змін в Україні. Помер у 1984 році.

8 ЛЮТОГО

130 років тому (1896) народився Василь Хмурий (спр. прізвище — Бутейко), український журналіст, мистецтвознавець, театральний критик. Репресований 1933 року. Помер 1940 року в Самарі. Реабілітований 1989 року.

9 ЛЮТОГО

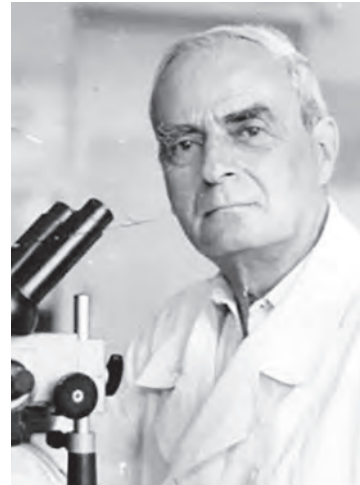

200 років тому (1826) народився Костянтин Трутовський, український живописець і графік, вільнослухач Петербурзької академії мистецтв у 1845—49 роках, академік з 1860 року. Автор творів: «Колядки на Україні» (1864), «Білять полотна» (1864), «Кобзар над Дніпром» (1875). Створив ілюстрації до повістей Марка Вовчка (1860), біографії Тараса Шевченка (1885), «Гайдамаків» (1886) та

«Невольника» (1887). Брав участь у виданні «Живописної України» (1861—62) А. Жемчужникова, альбому літографій до «Вечорів на хуторі біля Диканьки» М. Гоголя (1874). Помер 29 березня 1893 у Яковлевці (нині — Курська обл.).

10 ЛЮТОГО

120 років тому (1906) у Лутківці в Примор'ї в родині переселенців з нинішньої Черкащини народився Петро Скорик, перший учитель чукотських дітей і автор першої граматики чукотської мови. Помер 1983 року в Ленінграді.

13 ЛЮТОГО

95 років тому (1931) крайова нарада інспекторів відділів народної освіти Північного Кавказу ухвалила рішення про посилення українізації. 90 років тому (1936) в Москві помер український та російський психолог і філософ Георгій Челпанов, професор Київського і Московського університетів, засновник теоретико-експериментальної школи в рамках інтроспективної психології. В 1897 створив при Київському університеті першу психологічну лабораторію на теренах України та психологічний семінар. Засновник журналу «Психологическое обозрение».

16 ЛЮТОГО

80 років тому (1946) в Степанівці Сумської області народився Олександр Шапаренко, український веслувальник, байдарочник, дворазовий олімпійський чемпіон.

18 ЛЮТОГО

215 років тому (1811) у Ярошівці біля Харкова народився Єгор Ковалевський, відомий український мандрівник і дослідник природи в різних частинах світу. Помер 2 жовтня 1868 року.

170 років тому (1856) народилася Софія Русова, засновниця українських жіночих організацій, громадський і педагогічний діяч; член Центральної Ради, директор департаменту дошкільної і позашкільної освіти Генерального секретарства (Міністерства) освіти УНР. Померла 5 лютого 1940 року.

100 років тому (1926) рада з нацменшин Наркомату освіти РСФРР ухвалила рішення про запровадження 12 березня Дня пам'яті Тараса Шевченка в усіх навчальних закладах.

Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері

12 ЛЮТОГО

155 років тому (1871) народився український письменник Лесь Мартович. Помер 11 січня 1916 року.

МОНАСТІР ОТЦІВ ВАСИЛІЯН НАЦІОНАЛІЗУВАЛИ

■ Іванна Якимчук

Василіянський Чин святого Йосафата заявив, що був змушений покинути історичний монастирський комплекс у місті Марія-Повч після рішення угорської влади передати його у власність угорським греко-католикам. Наприкінці 2024 року отці отримали офіційне повідомлення від державних органів Угорщини про те, що монастир, який раніше належав Провінції святого Стефана, спершу був націоналізований, а згодом переданий у власність Гайдудорозької архієпархії Угорської греко-католицької церкви.

Підставою для такого рішення стало звернення митрополита Петра Фюлепа Кочиша. Василіяни наголошили, що це стало для них несподіванкою, оскільки жодних попередніх усних чи письмових повідомлень про зміну права власності вони не отримували. Там вважають, що рішення суперечить чинним канонічним та юридичним нормам.

Після цього вищі настоятелі чину намагалися врегулювати ситуацію як у межах державного, так і церковного права. Проте повернути право власності Провінції святого Стефана не вдалося. Але чин

не відмовляється від своїх прав на монастирський комплекс і не виключає можливості повернення до Марія-Повчі в майбутньому. У заяві також наголосили, що монастир пов'язаний із василіянами ще з 1749 року й залишається важливим духовним осередком.

Юрій Підлісний, завідувач кафедри політичних наук Українського католицького університету, зазначив, що рішення угорської влади щодо націоналізації монастиря стало переходом останніх «червоних ліній». Він назвав цю ситуацію рейдерським захопленням святині. За

словами експерта, ідеться не лише про нерухомість, а й про важливий духовний осередок, який упродовж тривалого часу був місцем молитви, паломництва та служіння василіян.

Науковець також підкреслив, що дії угорської влади суперечать основним європейським принципам захисту релігійної свободи, права власності й недискримінації. На його думку, ситуація не повинна залишатися винятково церковним питанням і має стати важливою темою у стосунках між Україною та Угорщиною.

Політолог стверджує, що в разі відмови переглянути це рішення Київ має вдаватися до жорстких дипломатичних кроків, зокрема, відправити офіційну ноту протесту, викликати угорського посла й винести питання на рівень Європейського Союзу, Ради Європи, Організації з безпеки та співпраці у Європі й Святого Престолу.

Монастир у Марія-Повчі є одним із найвідоміших духовних центрів регіону. Його заснував граф Карої Ференц як подяку за порятунок під час війни з Османською імперією. Відтоді оселя стала важливим

місцем паломництва та духовного життя греко-католиків. Особливу роль в історії монастиря відіграє чудотворна ікона Божої Матері, через яку святиня стала міжнародним центром паломництва. Згодом оригінал ікони перевезли до Відня (Австрія).

1948-го храм отримав статус малої базиліки від Пія XII, а 1991 року святиню відвідав Іван Павло II. Після відновлення діяльності монастиря в 1990-х між василіянами та церковною владою було укладено угоду про співпрацю і підтверджено право власності чину на комплекс.

На підтримку ЗСУ

Завдяки вам зібрано:

- £25,293.89
- €66.7
- 1462 грн
- 20 zł
- 10 bani

Дякуємо волонтерам — за вашу відданість і працю

Дякуємо кожному, хто донатить

Дякуємо церквам і парафіям — за єдність, віру і підтримку

Разом — до перемоги! Слава Україні!

Церкви Лондона зібрали кошти для України

■ Ірина Коляда

Українська громада британської столиці провела масштабний збір коштів на підтримку сил оборони України. За результатами благодійних ініціатив у лондонських храмах удалося залучити 25 293,89 GBP, 66,7 EUR, 1 462 грн, а також внески в польських злотих та румунських банях.

До збору долучилися провідні українські духовні

центри Лондона. Найбільші суми вдалося залучити таким громадам: українська католицька катедр Пресвятої Родина, парафія Покрови Пресвятої Богородиці, собор Святого Преображення Господнього, громада Свщмч. Йосафата, громада Св. Миколая, парафія собору Архистратига Михаїла. Свій внесок зробила також парафія Святих Петра і Павла.

Спільнота висловила глибоку вдячність волонтерам за їхню відданість

і церквам — за створення простору довіри, де народжується реальна допомога. «Кожен фунт, кожне євро — це не просто гроші. Це турбота, підтримка й частинка серця, яка буде передана нашим захисникам і захисницям. Дякуємо, що не втомлюєтеся допомагати», — наголосили у Support Ukraine. Усі зібрані кошти передадуть на забезпечення українських військових необхідним спорядженням і ресурсами.

У Мальме заснували нову парафію УГКЦ

■ Юстина Зарваниця

Апостольський екзархат Української греко-католицької церкви (УГКЦ) у Німеччині та Скандинавії продовжує розширювати мережу душпастирського служіння для українців. У місті Мальме, що на півдні Швеції, відбулося урочисте проголошення парафії Святих верховних апостолів Петра і Павла.

З благословення владики Богдана Дзюраха новостворена парафія стала адміністративним центром для українських громад південного регіону Швеції. Під час урочистої Божественної літургії, яку очолив о. Андрій Мельничук, громаді представили нового душпастиря — о. Андрія Петришина.

Українське душпастирство у цьому регіоні активно розвивалося з 2002 року завдяки праці о. Мирослава Костіва. Нині ж громада в Мальме офіційно стала

«материнською» парафією, що координуватиме діяльність у містах Крістіанстаді, Вернамо, Векше та Гельсінборзі (новостворена спільнота). Крім того, екзархат анонсував подальше розширення: перше українське богослужіння заплановане в місті Істаді.

Створення нових парафіяльних структур є відповіддю на зростаючі духовні та соціальні потреби українців, які опинилися у Швеції. Парафія Святих Петра і Павла в Мальме має стати не лише місцем молитви, а й осередком єднання та підтримки для української діаспори.

КАМ'ЯНИЦЯ, ДЕ ЖИЛА УКРАЇНСЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ

■ Оріся Шиян

Чимало львівських кам'яниць усередині ховає частку історії та естетики. Будинок № 15 на вул. Глібова — це чиншова кам'яниця кінця XIX ст. періоду історизму. За стриманим фасадом ховаються вишукані розписи, різьблені деталі й історії людей, які формували інтелектуальне середовище міста.

Триповерховий будинок звели 1890 року для архітектора Юліуша Цибульського. Той мешкав у ньому сам і здавав квартири в оренду. Кам'яниця розміщена на похилому рельєфі, оздоблена неоренесансним декором. Поруч була дерев'яна альтанка, яка відіграла роль веранди чи тераси, окрема стайня, яку згодом переоблаштували в житловий будинок, а також фонтан у саду.

Ця ділянка лежить на височині, здавна була оточена деревами та деревами, тому вважалася здоровим місцем для проживання. У XIV ст. там були маєтки львівських патрицій. Сучасна вул. Глібова

раніше називалася Гончарська бічна, потім Голубина. Тодішні вілли будували на значній відстані одна від одної, вони були оточені садами й городами. Дотепер збереглася лише одна будівля з того часу, № 17.

У будинку № 15 стіни проїзду прикрашені неobarоковим декором із барельєфами в рамках на стінах. Проїзд завершується дерев'яною брамою з художнім застосуванням. Полотна дверей прикрашені фігурними стовпчиками з гірляндами, орнаментом і кованими решітками. Також у будинку добре збережена первісна поліхромія стель та сходової клітки. Там зображені арабески

та гротески з дельфінами, маскаронами, драконами. Домінують червоний, зелений і синій кольори на світлому тлі. На плафонах горішніх поверхів — переважно геометричні та рослинні орнаменти.

Стилістика французького неоренесансу будинку перегукувалася з виглядом палацу Потоцьких, який модернізував Цибульський: високі мансардні дахи, русти. Вікна другого поверху кам'яниці оздоблені ліпниною — картушами та гірляндами. Балкони мають коване огороження та кронштейни зі штучного каменю. Вежа перекрита черепицею, має флюгер на шпилі.

Будівля була багатоквартирною, але на кожному поверсі розмістили по одній квартирі. Помешкання були просторі — для власників і слуг. У радянський період їх ущільнили. Як розповіла одна з давніх мешканок будинку, він був призначений для профе-

сорів, яких, попри їхній статус, заселили у великій тісноті, а в одній з кімнат на другому поверсі навіть розміщувалися експонати музею зоології.

Автор проекту будинку № 15 представив його на будівельній виставці 1892-го. Але вже 1896 року Цибульський вирішив продати кам'яницю. Після двох тимчасових власників новою господинею будинку 1910-го стала Леонтія Студинська, донька композитора Анатолія Вахнянина й дружина літературознавця Кирила Студинського.

Весь другий поверх займала дев'ятикімнатна квартира. Можливо, саме в ній жив і Вахнянин із родиною. Там збереглися автентичні розписи і печі. Стіни прикрашені дерев'яними панелями й орнаментальними розписами, кесонна різьблена стеля із латунним світильником.

Після Першої світової війни магістрат сварив-

ся із власницею будинку щодо під'єднання до міської каналізації. Ця суперечка тривала аж до 1937 року. Студинська скаржилась до Найвищого адміністративного трибуналу, що магістрат вимагає від неї виконання дорогих робіт.

У цьому будинку проживало багато відомих львів'ян: архітектор Юліан Цибульський, віцепрезидент львівського апеляційного суду Ян Дилевський, професор водного будівництва й ректор Львівської політехніки Ян Лопушанський, шкільний інспектор і державний радник Болеслав Адам Барановський, співзасновник організації «Пласт» Олександр Тисовський, український композитор Анатолій Кос-Анатольський. 2023-го в будинку відреставрували модернізовані двері з вітражем. Фахівці поновили втрачені дерев'яні елементи, установили нові клямки, відновили вітражне застосування.

Ренесансні розписи житла вірменських купців

■ Оріся Шиян

У кам'яниці в центрі Львова під шарами фарби виявили ренесансні розписи. Інтер'єр цього приміщення майже цілком був укритий олійною фарбою, яка дуже понищила зображення. Нині вцілілі фрески відновили фахівці реставраційної майстерні «Гарда».

Кам'яниця у стилі ампір з барельєфами Гартмана Вітвера споруджена на розі вулиць Друкарської і Вірменської. Первісно належала вірменським купцям. У середині є ренесансні хрестові склепіння із замковими каменями. А під час відновлення

інтер'єру реставратори виявили розписи того ж періоду.

На склепіннях тепер відреставровані медальйони із портретами. Вони всі різні, мальовані вручну. Як припускають реставратори, імовірно, на них зображені власники будинку. Орнаменти цих медальйонів імітують позолоту. А портрети поєднують синій і червоний кольори. Це улюблена середньовічна палітра XV ст.

Олена Ляшкевич, головний архітектор проекту, з'ясувала в архівах, що за Австрії тут була лабораторія для перевірки монет на правдивість. Останні 20 літ це приміщення належало товариству «Просвіта». Інтер'єр на 90 % був зама-

льований олійною фарбою. У сусідній кімнаті розкрили сім історичних шарів розписів і готичну кладку цегли.

Триповерхова кам'яниця була зведена на межі XVI та XVII ст. Її багато разів перебудовували. На початку XIX ст. фасад оздобили декоративним фризом та алегоричними горельєфами в нішах другого поверху авторства Гартмана Вітвера. У міжвоєнний період там працював торговий дім «Польмет», перукарня Штокеля та гуртівня шкіри Зайфельда. Від 1989 року — Львівське обласне товариство української мови ім. Тараса Шевченка. Після ремонту і реставрації там розмістять ветеранський хаб.

Будинок, де виявили розписи

Медальйон із портретами

Замковий камінь на стелі

Футболіст і митець

■ Анатолій-Лев Курок

Ігор-Любомир Курок — українець, який народився 12 серпня 1937 року в місті Герсеранжі (Франція). Його батько Іван Курок був скульптором, різьбярем і винахідником, а мати Марина — учителькою української мови. Вони походять зі славного козацького роду Курків.

Ігор-Любомир став відомим футболістом. За ним ще й досі зберігається рекорд забитих голів в одному матчі (16) і за сезон (67). Такого результату досягнув у своїй колишній середній школі в Герсеранжі. Потім грав за футбольний клуб «Мец», але переїхав до Канади аби грати в NSL за різні команди, зокрема Toronto Tridents. Себе завжди вважав українцем, вказуючи в усіх документах цю національність.

Після завершення футбольної кар'єри захопився мистецтвом, мав виставки в більш ніж 30 країнах. Про нього писали такі видання, як L'est Republicans, The Mississauga News, The Globe And Mail, The Valley Echo, The Horizons, Meest-Weekly, «Новий шлях», «Вільне слово», Ukrainian Art Digest, «Шлях перемоги», «Вечірній Київ» та багато інших.

Ігор-Любомир Курок — автор найбільшої марки (55 x 11 см) на планеті під назвою «ВсеСвіт», над якою працював з 1975-го по 1978 рік. За марку автору пропонували 200 тис.

CAD, та він відмовився, бо хотів, аби вона висіла в музеї.

Загалом написав 196 картин, 120 портретів — Ісуса Христа, Леонардо да Вінчі, Альберта Айнштейна, Йоганна Себастьяна Баха, Наполеона, Авраама Лінкольна, Володимира Великого, Юлія Цезаря, Вільяма Шекспіра й інші. Деякі портрети мають розмір 1/4 см, зокрема портрет Аристотеля. 1988-го намалював картину для Папи Римського, присвячену 1000-річчю хрещення України-Руси. Вона висіла у Ватикані до кінця каденції Івана Павла II.

Наприкінці 1990-х митець вигадав стиль мистецтва: вручну виготовляв дерев'яні рами й малював на них. 2014-го в Торонто відбувалася виставка, присвячену цьому стилю.

Крім мистецтва, Ігор Курок був каліграфом із 12 різними стилями, які винайшов сам. Окрім рідних французької та української мов, бездоганно володів англійською, ще знав польську, іспанську та латину. Навчився читати японські ієрогліфи. Двічі брав участь у конкурсах поезії англійською мовою, де виграв призи.

Співав і грав на губній гармошці. Понад 50 років був одружений із Карлою, моделлю з Іспанії. Навчив її вільно розмовляти українською. Подружжя мало двоє синів.

Помер 7 квітня ц. р. Похований на українському цвинтарі за церквою Святого Іллі в Бремptonі (провінція Онтаріо).

«Шахтар» — «Крістал Пелес» (1:3)

ФУТБОЛЬНИЙ ТРИЛЕР

■ Роман Журба

Учетвер 30 квітня в рамках півфінальних зустрічей Ліги конференцій (ЛК) свій перший поєдинок «удома» проводив донецький «Шахтар». Його суперником на цьому етапі турніру став англійський «Крістал Пелес». Перша хвилина півфінального протистояння задала тон усій подальшій грі команд.

Першим удалося відзначитися гостям. Широкі можливості були надані Сарру, який, отримавши м'яч на хід від Матети перед карним майданчиком, вийшов на ударну позицію і забив по діагоналі в кут воріт. Потім із м'ячем вовтузилися «гірники», проте до воріт Гендерсона прокласти шлях не змогли.

Допомога українцям прийшла на початку другого тайму у вигляді кутюго. Саме в цих обставинах був найспритнішим Очеретько, якому вдалося зрівняти рахунок у поєдинку. Але «Крістал Пелес» знову засмутив донеччан. Через десять хвилин після встановлення рівного рахунку свою команду вперед у грі вводить Камада.

Як і в першій половині зустрічі, навіть переважне володіння м'ячем у другому таймі ніяк не давало господарям досягти якогось результату. І «Шахтар» уже більше не забив. Та ще дужче ускладнив ситуацію третій пропущений від англійців гол. «Орли» швиденько скооперувалися для проведення успішної, як виявилось, контратаки — 1:3.

Тим часом UEFA оштрафував «Шахтар» за підсумками матчу 1/4 фіналу ЛК проти AZ (3:0), який відбувся 9 квітня. Штраф склав 20 тис. EUR за розповсюдження повідомлення, що не відповідає спортивному заходу. У заяві не вказано, про яке повідомлення ідеться. Також «гірники» змушені виплатити 10 тис. EUR за

порушення процедури на випадок отримання гравцями серйозних травм, а також хартії про струс мозку, яка є частиною медичного регламенту UEFA.

Крім того, за порушення процедури оштрафували Арду Турана, головного тренера «Шахтаря». Він має сплатити 20 тис. EUR. UEFA зобов'язав донецький клуб організувати освітню сесію щодо струсів мозку для тренерів, гравців і персоналу клубу задля дотримання хартії. Як писав Meest-Weekly, у матчі проти AZ півзахисник «гірників» Ізакі Сілва знепритомнів після зіткнення зі суперником. Гравець прийшов до тями й продовжив поєдинок, але його замінили на 24-й хвилині.

ДО СЛОВА

У таблиці коефіцієнтів UEFA Україна піднялась на одну позицію, обійшовши Сербію, і посідає тепер 23-тє місце. Наступний орієнтир у таблиці коефіцієнтів — Угорщина. Відставання від неї

становить 1,275 бала. Варто зазначити, що для України цей сезон став найкращим з погляду єврокоефіцієнтів за останніх десяти років (і шостим в історії). Показник сезону 2025/2026 становить

8,312 бала. Восстанне Україна набирала більше балів лише в кампанії 2015/2016 (9,8). За один неповний сезон уже вдалося заробити більше, ніж за два попередніх разом узяті (7,7).

■ Олег Садовий

Міська рада Торонто ухвалила резолюцію, яка закликає відмовити агентам Служби імміграційного та митного контролю США (ICE) в участі за контролем правопорядку під час чемпіонату світу (ЧС) із футболу.

Торонто — проти присутності агентів ICE на іграх ЧС

Резолюцію на розгляд міськради внесла Олівія Чау, голова Торонто.

Мерія також закликала федерального міністра громадської безпеки Канади відхилити всі запити ICE на розгортання її агентів

у Торонто. «Жителі й відвідувачі Торонто повинні мати змогу без страху насолоджуватись нашим містом. На жаль, дії ICE викликають сумнів у спроможності багатьох людей безпечно відвідувати матчі чи проживати у США й деін-

де», — ідеться в резолюції. Зауважимо, що офіси ICE нині перебувають у шістьох містах Канади, у т. ч. у Торонто та Ванкувері.

Як відомо, у Торонто та Ванкувері цього літа відбудуться ігри ЧС з футболу. Матч-відкриття між

Канадою та Боснією і Герцеговиною відбудеться 12 червня саме в Торонто. До речі, міська рада Ванкувера намагалася винести на розгляд подібну резолюцію ще в лютому ц. р., однак вона не дійшла до етапу голосування.

ЧИ ВАРТО ПИТИ СПОРТИВНІ НАПОЇ

■ Сніжана Непийпиво

Якщо пройтися відділом напоїв у супермаркеті, здається, що без електролітів сьогодні не обійтись. Але на практиці все значно простіше. У більшості випадків організм отримує все необхідне з їжі, а популярні напої — швидше опція, ніж необхідність. Електроліти — це не модний тренд, а базові мінерали, без яких наше тіло просто не може функціонувати. І найважливіше — більшості людей не потрібно шукати їх у спеціальних напоях.

Електроліти — це мінерали, як-от натрій, калій і хлорид. Вони виконують такі критично важливі функції, як регуляція балансу рідини в організмі, забезпечують роботу нервової системи та відповідають за скорочення м'язів, у т. ч. серця. Без них ми не могли б рухатися, а організм постійно перебував би у стані зневоднення. Ми щодня втрачаємо електроліти через піт і сечу, тому їх потрібно регулярно поповнювати.

Існує популярна думка, що для відновлення

електролітів потрібно пити спеціальні напої на кшталт ізотоніків, але насправді це міт, бо людям потрібно просто краще харчуватися. Основні джерела електролітів — звичайні продукти: кухонна сіль, фрукти, овочі, бобові, молочні продукти. Особливо корисні банани, авокадо, тунець, кіноа, йогурт. Цікаво, що природний цукор у фруктах допомагає організму краще засвоювати електроліти, так само, як це роблять спортивні напої.

Та це не означає, що ізотоніки — зло. Вони можуть

бути корисними, але не в повсякденному житті. Є кілька ситуацій, коли вони справді мають сенс: якщо ви займаєтесь спортом дві-три години поспіль, організм утрачає значну кількість рідини та електролітів; у спеку чи під час високоінтенсивних навантажень; багато людей просто не люблять смаку води, а солодко-солоні напої стимулюють бажання пити більше.

Річ не в тому, що ці напої магічно ефективні, а в тому, що люди просто більше їх п'ють. Цукор, який робить спортивні напої привабливими, водночас є і їхнім мінусом. Адже його надлишок робить їх небажаними для регулярного вживання, під час звичайних тренувань вони не потрібні. У більшості випадків звичайна вода цілком компенсує потреби організму після фізичної активності.

Щоби правильно пити воду, варто використовувати просту стратегію: пити регулярно, особливо під час перерв у тренуванні, орієнтуватися на відчуття спраги, не чекати сильного зневоднення. І лише в разі тривалих або дуже інтенсивних навантажень додавати спортивні напої.

Світ фітнесу часто ускладнює те, що насправді є простим. Електроліти — життєво необхідні, але вони не потребують дорогих напоїв чи спеціальних формул. У щоденному житті достатньо збалансованого харчування та достатньої кількості води. Спортивні напої — інструмент, а не основа здоров'я. І головне правило звучить просто: якщо ви не тренуєтесь годинами до виснаження, вашому організму радше потрібна не яскрава пляшка з написом «електроліти», а звичайна вода та поживна їжа.

Подарунок від тайванців

■ Зоряна Казмірук

У Львові відбулася передача мобільного стоматологічного комплексу, карети швидкої допомоги та транспортного мінівена для роботи медичних команд. Передані транспортні засоби дозволять розширити виїзну допомогу в межах проекту Mobile Care благодійної організації (БО) «Християнська медична асоціація України» та надавати стоматологічну допомогу військовослужбовцям львівських бригад безпосередньо в місцях їхнього перебування.

«Цей проект ми реалізували за підтримки уряду Тайваню. Машини служитимуть нашим військовим. Одна возитиме медиків, друга має сучасне, нове стоматологічне обладнання. Третя — терапевтична. Кардіолог, офтальмолог та інші фахівці зможуть приїжджати до військових у важкодоступні місця. Наші українські лікарі служитимуть військовим, інколи долучатимуться іноземні фахівці, зокрема, з Тайваню», — розповів Рудольф Мигович, голова БО.

Уже є домовленості зі львівською 125-ю окремою механізованою бригадою Збройних сил України. «Нашим бійцям

запропонували надати медичну допомогу, ми відгукнулися. Така допомога потрібна. Чим ближче до лінії зіткнення, тим у гіршому стані медичні заклади. Наприклад, у Харкові інфраструктура достатньо розвинена, але тули шалені черги», — зазначив Богдан Бень, представник бригади.

Передача відбулася за участю команди зі семи медиків Maskau Memorial Hospital, однієї з провідних лікарень Тайваню, а також представників урядового Taiwan Foundation for Disaster Relief. Ця команда вже всьоме працює в Україні в межах медичної місії, яку реалізує Християнська медична асоціація України. Ініціатором цієї співпраці є Вейде Цай, директор міжнародних зв'язків лікарні Maskau Memorial Hospital, який послідовно розвиває партнерство з Україною.

Модель тайванських місії поєднує три ключові напрями: допомогу пацієнтам, навчання лікарів, практичний досвід для студентів-медиків. Із 2023 року тайванські медики надали допомогу більш ніж 20 тис. пацієнтів у дев'яти областях України, навчили понад 80 українських лікарів за міжнародними стандартами; залучили більш як сотню студентів до практичної роботи.

ПЛАГІН-ГІБРИДИ СПОЖИВАЮТЬ НАДМІР ПАЛЬНОГО

■ Роман Журба

Нове масштабне дослідження з Університету Фраунгофера (Німеччина) ставить під сумнів заявлену ефективність плагін-гібридних автомобілів. Там проаналізували реальні дані 981 035 плагін-гібридів, випущених у 2022—2023 рр. Інформацію отримали через систему бортового моніторингу споживання пального, яка бездротово передає показники з автомобілів різних виробників.

Порівняння офіційних лабораторних даних WLTP із фактичними показниками продемонструвало різкий розрив. Якщо за стандартом WLTP середня витрата пального для плагін-гібридів становить 1,57 л/100 км, то в реальних умовах вона зростає до 6,12 л/100 км. Крім того, навіть у режимі розрядження батареї, коли автомобіль має переважно рухатися на електротязі, середня витрата склала 2,98 л/100 км.

Дослідження також виявило суттєві відмінності

між брендами. Деякі преміальні німецькі моделі показали найвищу витрату пального. Зокрема, Porsche в середньому споживали близько 7 л/100 км. Натомість моделі Kia, Toyota, Ford і Renault в аналогічних умовах часто демонстрували показники менш ніж 1 л/100 км.

Головною причиною розриву дослідники називають те, що власники плагін-гібридів значно рідше заряджають авто, ніж передбачають регулятори. Приватні власники пересу-

ваються в електричному режимі лише 45—49 % часу, а службові автомобілі — 11—15 %. А якщо батарея не заряджена, авто змушене рухатися на двигуні внутрішнього згоряння (ДВЗ) ще й із додатковою вагою акумулятора.

Іншими факторами стали менший фактичний запас ходу на електротязі (через холодну погоду, швидкість і

рельєф) і поїздки, що перевищують електричний запас ходу. Патрік Плетц, керівник дослідження, зазначив, що ДВЗ у багатьох моделях активується частіше, ніж очікують водії.

Аналітики наголошують: плагін-гібриди справді можуть бути ефективними, але лише за умови регуляції

зарядки. Інакше їхні показники виявляються далекими від лабораторних обіцянок. Проблема також підсвічує недоліки самого циклу WLTP, який, як і американський стандарт EPA, передбачає дисципліновану поведінку власника щодо заряджання. Коли ж цього не відбувається, реальна економія пального суттєво зменшується.

Пробіг уже не «скрутити»

■ Іван Заторський

Європейський Союз із 2026 року запроваджує нову систему контролю пробігу автомобілів. Ідеться про цифровий тахограф із GPS зі збереженням історії, що має унеможливити маніпуляції з показниками одометра під час продажу вживаних автівок.

Цифровий тахограф фіксує пройдений шлях за допомогою супутникової навігації та датчиків. Система не лише рахує кілометри, а й зберігає їхню історію в пам'яті. Дані записують у чип, їх можна перевірити під час техогляду або через відповідні сервіси. Це дозволяє відстежити реальний пробіг автомобіля незалежно від дій продавця.

Нові автомобілі отримуватимуть такі тахографи штатно. Завдяки цьому

будь-які спроби «скрутити» пробіг утрачають сенс, адже історія пересування зберігається і доступна для перевірки. Для покупців уживаних авто передбачена можливість перевірки даних через застосунки, що значно знижує ризик переоплати.

Проблема маніпуляцій із пробігом була поширена роками, особливо на ринку імпортованих авто. Покупці часто орієнтувалися лише на показники одометра та платили більше за машини з нібито невеликим пробігом. Відсутність прозорої історії дозволяла недобросовісним продавцям змінювати дані без наслідків. Очікується, що впровадження цифрових тахографів підвищить прозорість ринку вживаних авто. Для покупців це означає більше впевненості, а для продавців — необхідність працювати без маніпуляцій.

Повстання машин в Ухані

■ Ірина Лаб'як

Масовий системний збій у китайському місті Ухані призвів до зупинки сотень безпілотних таксі Apollo Go. Поліція розслідує причини інциденту, який знову поставив під сумнів безпеку автономного транспорту. За даними місцевих правоохоронців, попередні висновки свідчать про «системний збій», унаслідок якого кілька автомобілів зупинилося просто посеред дороги.

Інцидент потрапив на відео в соціальних мережах: на одному із записів, імовірно, зафіксована аварія на трасі, що сталася через несправність. Водночас правоохоронці наголошують, що ніхто не постраждав, а всі пасажери змогли безпечно покинути транспорт.

Baidu розвиває сервіс безпілотних таксі, що працює в десятках міст по всьому світу, хоча основна частина — у Китаї. Ще в грудні 2025-го сервіси Uber і Lyft оголосили про співпрацю з цією китайською компанією, плануючи випробування автомобілів Apollo Go на дорогах Великої Британії 2026 року. Однак для запуску тестових програм необхідно отримати погодження регуляторних органів.

Проте Джек Стілгов, професор Університетського коледжу Лондона, звернув увагу, що попри те, що безпілотні системи можуть бути в середньому безпечнішими за людей за кермом, подібні випадки доводять, що вони все ще можуть давати збої абсолютно неочікуваними способами. «Якщо хочемо ухвалювати правильні рішення щодо цієї технології, потрібно розуміти абсолютно нові типи ризиків», — зауважив він.

Найелегантніші машини в історії

Mercedes Nurburg 460 (1928)

Nash Ambassador (1930)

Hudson Eight (1930)

ГОРОСКОП ІЗ 7 ДО 13 ТРАВНЯ

Овен (21.03–20.04)

Ви зосередитесь на практичних справах: заробітку, закупах, ремонті речей. Віддайте перевагу тим справам, які можна закінчити. Витрачайте менше сил і не ворогуйте, не конкуруйте з іншими людьми. Обов'язково знайдіть час на турботу про зовнішність. Крім того, не кваптеся, дайте можливість вашому обранцю розкритися самостійно, просто прийміть залицяння, привіляйтеся і не намагайтеся випередити послідовність подій, адже є шанс на розвиток серйозних стосунків.

Телець (21.04–21.05)

Ви виділятиметесь у будь-якому колективі. На вас зважатимуть, ви станете популярними. Проте не займайтеся зараз інтелектуальними справами, не виголошуйте промов і тостів, а також відмовтеся від поїздок. Усі невідкладні справи треба виконати якнайшвидше, особливо у сфері фінансів, продажів, страхування та спадкових питань. Вихідні обдарують вас красою та чарівністю, посилять естетичне чуття і зроблять надзвичайно привабливими в очах інших людей.

Близнюки (22.05–21.06)

Ви станете менш товариськими, ніж зазвичай. У психологічному плані відчуватимете внутрішній неспокій і млявість. Вас дратуватимуть постійна затримка транспорту, неможливість додзвонитися до потрібної людини, скасування зустрічей. Тож буде краще корисно відпочити на природі, подалі від суєти. Удало складеться відпочинок, поєднаний з оздоровленням у санаторії чи навіть у лікарні. На вихідні вирушайте кудись у ліс, щоб там було поменше людей.

Рак (22.06–23.07)

Вагоме місце у вашому житті займатимуть друзі. З ними можна й відпочивати, і працювати. Крім того, корисними можуть виявитися лікування, наведення ладу вдома та на робочому місці. Ваш настрій залежатиме від оточення, тому ретельно вибирайте коло спілкування. Також варто позбутися психологічних комплексів і страхів, негативної енергії та поганих емоцій. Доцільним буде езотеричний ритуал для порятунку від негативу. Про себе нагадають родичі.

Лев (24.07–23.08)

Ви захопитесь діловим життям і світськими заходами. Удасться поспілкуватися з успішними людьми та займатися тими справами, що задовольняють ваше честолюбство. Якщо до вас прийшли успіх і визнання, похваліть себе. Отже, ви добре працювали і все робили правильно. Якщо ж якісь ваші надії зазнали краху, доведеться почати все знову і зробити краще, врахувавши колишні помилки. Вихідні буде найкраще провести з коханою людиною чи в колі ділових партнерів.

Діва (24.08–23.09)

Можливе скасування закордонної поїздки, довге очікування на кордоні, корки на дорогах, відсутність довгожданого дзвінка або листа з-за кордону. Будьте готові до проблем з інтернетом. Зате вас здивує і, можливо, утішить повернення у ваше життя когось, із ким спілкувалися раніше. Це буде людина, яка живе далеко від вас. Зараз починається вдалий період для студентів, які бажають відновити навчання. У вихідні у вас буде сильна спокуса витратити час на прибирання будинку. Та буде найкраще провести дні неподалік від дому на природі.

Терези (24.09–23.10)

Вам доведеться багато пересуватися містом, зустрічатися з різними людьми, щось дізнаватися, розбирати лавину листів і дзвінків. Також ви успішно візьмете участь у фінансових справах інших людей. Крім того, займіться домашньою роботою, що не потребує зусиль, і домашнім відпочинком. На вихідних на вас чекають розважальні заходи, веселощі, відпочинок, побачення, участь у вечірці. Ви перебудуєтеся на новий лад раніше за інших і тому будете щасливішими й у коханні, і в грошах.

Скорпіон (24.10–22.11)

Найдужче вас цікавитиме, як складаються ваші стосунки з іншими людьми. Ви вічна-віч зіштовхнетеся з власними помилками. Якщо ви вже знайшли свою другу половинку, варто бути трохи стриманішими. Інтонація, реакція, дистанція та будь-які дії партнера можуть сприятиматися гостріше, ніж зазвичай. Не роздувайте з цього конфлікт. Ви просто втомилися. Видихніть, роз-

слабтеся, вирушайте на спільну прогулянку, щоби просто відволіктися і перемкнути увагу. Але з новими знайомствами зараз такий виверт даремний.

Стрілець (23.11–21.12)

Будьте позитивними, зосередьтеся, в основному, на планах. Вам може захотітися змінити власний вигляд. Візит до салону краси буде вдалим. Щоб стосунки переросли в щось більше, доведеться трохи понизити темп і не втікати за перших же складнощів. У вас підвищується потреба в особистому просторі. Це не про згасання почуттів до партнера, а про необхідність не втрачати себе всередині пари. Головне – не створювати дистанцію мовчки. Якщо є відчуття тиску або втоми, обговоріть це зі своєю другою половинкою.

Козеріг (22.12–20.01)

Вас охопить веселий настрій. Ви віддадитеся від усіх і енергійно займатиметесь своїми справами, щоб вивільнити час на вихідні. Як відпочинок на увагу заслуговує пікнік біля води або похід у кіно. Тим, хто вже перебуває у стосунках, доведеться шукати баланс між роботою та особистим життям. Партнер може відчувати, що його відсувають на другий план. Якщо проблему залишити без уваги, дистанція зростатиме. І така ситуація може закінчитися розривом стосунків.

Водолій (21.01–19.02)

Ви готові скорочувати дистанцію і підпускати когось ближче? Нестача уваги, пристрасти й навіть банального спільного перегляду серіалів вечорами стане причиною невдоволення. Терміново виправляйте ситуацію. А ще краще зробіть хоча б один день на тиждень «вашим». Тільки ви удвох, вимкнені телефони й ніякої метушні. Ця традиція припаде до душі вам обом.

Риби (20.02–20.03)

Якщо достукатися до партнера не вдається, робіть висновки. Ті, хто ще не знайшов своєї половинки, можуть зустріти її під час прогулянки містом або шопінгу. Випадково зіштовхнувшись, ви відразу ж відчуєте, як між вами виникла іскра. На вихідних вас не можна буде застати вдома. Ви встигнете побувати в кількох місцях.

Світлана Таланова

П	Р	О	М	І	Н	Ч	И	К	Б
Я	Н	О	Ф	О	Р	Д	І	Г	Л
І	А	Р	О	М	А	Ш	К	А	И
Ц	Н	М	О	Р	О	С	С	А	С
А	З	Г	С	Т	А	Н	У	Т	К
Т	И	Р	М	А	Р	Г	Л	А	А
О	Т	А	С	О	Р	Т	Т	Г	В
Н	У	Д	Т	Р	О	К	А	Е	К
О	Р	Р	О	М	А	Н	Н	Р	А
К	К	С	У	Р	Т	О	Ж	А	С

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: блискавка, гідрофон, град, грам, конотація, крутизна, промінчик, регата, роман, ромашка, сажотрус, сором, сорт, стан, султан. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 18: курс.

Мертве озеро на Львівщині

■ Зоряна Павлюк

Унікальне родовище мінеральних розсолів виявили у Трускавці.

Там надвисока концентрація соли – 360–365 г/л, що більше, ніж у

Мертвому морі. Свердловину на глибині 116 м відкрили нещодавно.

Наразі воду досліджують учені. Згодом соль можна буде використовувати як кухонну, а також пресувати й розповсюджувати для лікувальних ванн.

30-поверховий плавучий острів

■ Іван Заторський

У Китаї стартувало будівництво інноваційної морської платформи, яку вчені вже називають плавучим островом.

Проект реалізує Шанхайський університет Цзяотун. Майбутня конструкція поєднає функції наукового корабля та морської нафтової платформи. Вона буде призначена для тривалої роботи у складних океанічних умовах і дозволить проводити масштабні дослідження, зокрема, вивчення тайфунів, морської метеорології та глибоководних ресурсів.

Платформа матиме висоту близько 30 поверхів, причому частина конструк-

ції буде занурена у воду. На борту зможуть працювати до 238 осіб, у т. ч. науковці, які проводитимуть експерименти на глибинах до 10 тис. м. Проект передбачає розміщення шести великих дослідницьких об'єктів і випробувальних установок для важкого океанічного обладнання. Палуба за розмірами сягатиме площі двох футбольних полів, а спеціальний басейн буде настільки великим, що зможе вмістити навіть синього кита. Завершити будівництво планують до 2030 року. Очікується, що платформа стане ключовим майданчиком для випробувань глибоководних технологій і дослідження змін морських екосистем.